

Schoolgids KiiM 2023-2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	5
1. KiiM in het kort	6
Nieuw.....	6
Een school van 10- tot 18-jarigen	6
KiiM-kenmerken	6
De naam KiiM.....	6
Identiteit	6
Voorlopig gehuisvest aan de Buitenbaan	6
Een eigen locatie vanaf 2025/2026	7
2. Onze missie, visie en kernwaarden	8
Onze missie	8
7 Essenties	8
De 20 basisprincipes	8
Onze kernwaarden; verschillen, vertrouwen en verbinden	9
3. Ons onderwijsaanbod	10
De brugklas	10
Opleidingen.....	10
4. Onze onderwijs- en leeractiviteiten	12
1. Wereldoriëntatie	12
2. Cursus.....	13
3. Bloktijd.....	14
4. Kring.....	14
5. Lezen	14
6. Sport en bewegen	14
ICT-onderwijs, mixed learning	14
5. Vieren, spel, excursies	16
Vieringen	16
Spel.....	16
Muziek- en toneelvoorstellingen en excursies.....	16
Meerdaags schoolkamp en excursies	16
6. Participatie & Burgerschap	17
Onze maatschappelijke opdrachten	17
Burgerschapsvorming en kansengelijkheid zit in ons DNA	17
Verbinding tijdens Wereldoriëntatie	17
Verbinding met de actualiteit.....	17
Politiek- en democratisch bewustzijn	17
7. Lestijden en tabellen	18
Een ritmisch rooster.....	18
Verlengde schooldag	18
Reguliere onderwijslestijden	18
Lestabel onderbouw	18

Lessentabel middenbouw	18
8. Ontwikkeling, advisering & doorstroming	19
Oog voor de totale ontwikkeling	19
Inhoudelijke feedback	19
Persoonlijke leerroutes!	19
Voortgang en de ontwikkeling	19
Hoe krijgen we inzicht in de ontwikkelingsfase?	19
Zicht op de sociaal-emotionele ontwikkeling en de 7 essenties	20
De leerlingenbespreking	20
Het rapporteren over de voortgang	20
Doorstroming en het vervolgadvis	21
9. Ondersteuning en begeleiding	23
De mentor, de spil van de leerlingbegeleiding	23
De mentor staat er niet alleen voor	23
Onze aanvullende begeleidings- en ondersteuningsstructuur	23
Plan van Aanpak (PvA) of OntwikkelingsPerspectief Plan (OPP)	24
Verwijsindex en Meldcode huiselijk geweld	24
Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	24
Centrum Jeugd en Gezin	24
Ons preventief en remediërend aanbod	25
Dyslexie	25
Leerwegondersteunend onderwijs (LWOO)	25
Begeleiding bij studiekeuze	26
10. Passend Onderwijs	27
Samenwerkingsverbanden	27
Samenwerkingsverband Zuidoost-Friesland	27
Ondersteuningstoewijzing	27
Zorgplicht	27
Informatiepunt ouders en leerlingen (extern)	28
Contact op school	28
11. Leerplicht: verlof & verzuim	29
Verlof	29
Verlofaanvraag indienen	29
Verzuim	29
Meer informatie	29
Leerplichtambtenaar	29
12. Leerling- en ouderparticipatie	30
Hulp van ouders	30
Meedenken en -praten	30
13. Contact met thuis	31
Het juiste mailadres	31
Ouderavonden	31
Oudercontact	31
Het KiiM-gesprek	31

Informatievoorziening gescheiden ouders	31
(Thema)nieuwsbrief	31
Website en Instagram	31
14. Financiële zaken	32
Categorie 1 Gratis schoolboeken en lesmateriaal.....	32
Categorie 2 Materialen en gereedschappen	33
Categorie 3 Devices	33
Categorie 4 Vrijwillige ouderbijdrage voor extra activiteiten.....	33
Inning kosten.....	33
Stichting Leergeld	34
15. Werken aan kwaliteit	35
Scholen op de kaart	35
Vroegtijdig schoolverlaters	35
Een veilige school	35
Inspectie	35
Geslaagdenpercentages	35
16. Hoe word je Kiim-leerling?	36
Aanmelden	36
Procedure	36
Specifieke ondersteuningsbehoeften.....	36
Waar ingeschreven?	36
Leerwegondersteuning (lwoo).....	36
17. Praktische informatie in alfabetische volgorde	37
Boekenpakket en leer- en hulpmiddelen.....	37
Fotografie, film en privacy.....	37
Gaderobe en kluisjes.....	37
Inspectie	37
Klachtenregeling en vertrouwenskwesities	37
It's Learning.....	38
Leefregels en omgangsvormen	38
Leerlingenpas.....	39
Reglement ICT-middelen en sociale media	39
Schoolorganisatie	39
Vakanties en vrije dagen.....	40
Somtoday	41
Schorsen en verwijderen	41
Veiligheidsvoorzieningen	41
Verzekeringen en aansprakelijkheid.....	41
Ziek- en betermelden	41
Contact	43
Bijlage 1 – vakkenpakketten	44

Voorwoord

Voor u ligt de schoolgids van KiiM, de nieuwe en unieke school voor leerlingen van 10 tot 18 jaar in Heerenveen. Wij zijn op 1 augustus 2022 gestart. KiiM is een initiatief van de gezamenlijke schoolbesturen van primair en voortgezet onderwijs in de regio Heerenveen, in het bijzonder: Ambion, CBO Meilân, De Buitenkans en OGMF (Onderwijsgroep Midden-Friesland).

Afgelopen schooljaar zijn we gestart met de leerjaren één en twee van het algemeen vormend voortgezet onderwijs (mavo, havo en vwo). Vanaf dit schooljaar kunnen ook leerlingen van groep 7 en 8 van het basisonderwijs instromen alsmede leerlingen met een vmbo/basis- of kader-advies. Tevens is leerjaar 3 toegevoegd. In de jaren hierna volgen de leerjaren 4, 5 en 6 van het algemeen vormend voortgezet onderwijs.

KiiM is dus volop in ontwikkeling! In deze schoolgids leest u meer over ons onderwijs, onze visie en allerlei praktische informatie zoals de lestijden en hoe we de ondersteuning hebben geregeld. Voor de belangrijke data van dit schooljaar verwijzen wij u naar de website. Hier staat altijd de meest recente jaaragenda. Op de website kunt u ook diverse protocollen vinden.

Mocht u nog vragen hebben, neem dan gerust contact met ons op.

Ik wens iedereen een heel fijn schooljaar!

Namens het KiiM - team,
Moniek Bergsma Directeur KiiM

1. KiiM in het kort

Nieuw

KiiM is in 2022 ontstaan uit een samenwerking van verschillende onderwijsorganisaties in Heerenveen. KiiM is anders dan anders.

Een school van 10- tot 18-jarigen

Bij KiiM kunnen leerlingen vanaf 10 jaar onderwijs volgen en uiteindelijk een mavo-, havo- of vwo-diploma halen. Leerlingen die een vmbo/basis-of kader perspectief hebben stromen na 2 jaar voortgezet onderwijs uit naar het derde leerjaar van Aeres of het Kei College, afhankelijk van het gewenste profiel, om daar hun diploma te halen.

De overgrote meerderheid van onze leerlingen stroomt na 8 jaar basisonderwijs in. Het is ook mogelijk om als leerling van groep 7 en 8 bij ons in te stromen (de 10- en 11-jarigen).

KiiM-kenmerken

De belangrijkste verschillen tussen KiiM en andere scholen in de regio zijn:

- Dat we leerlingen vooral onderzoekend en ontdekkend laten leren en werken vanuit leerdoelen op basis van (eigen) leervragen en (samenwerkings)opdrachten.
- Dat we geen losse vakken aanbieden, maar slechts een beperkt aantal lesonderdelen kennen, te weten Cursus met bloktijd (rekenen/ wiskunde en de moderne vreemde talen en Nederlands in groep 7 en 8) en Wereldoriëntatie, waarin de verschillende zaak- en kunstvakken + Nederlands en Fries geïntegreerd, thematisch worden aangeboden. Deze lesonderdelen duren twee uur. Hierdoor is er meer tijd om opdrachten onder schooltijd te maken en kunnen we activiteiten organiseren die wat meer tijd kosten, denk bijvoorbeeld aan het doen van proeven/ practica of onderzoek buiten.
- Dat er geen cijfers worden gegeven, maar inhoudelijke feedback met een niveauaanduiding.
- Dat we elke dag een half uur lezen!
- Dat in het onderwijsaanbod afwisselend - een balans gezocht wordt tussen - zelfstandig werken en samenwerkend leren.
- Dat we op KiiM een verlengde brugperiode t/m 14 jaar kennen. Niveaukeuze wordt zo uitgesteld.
- Dat we werken met heterogene stamgroepen (gemixte groepen qua niveau en leerjaar).
- Dat leerlingen niet alle vakken op hetzelfde niveau hoeven te volgen. Het is mogelijk om het ene vak – set aan leerdoelen - op havoniveau en het andere vak – set aan leerdoelen op vwo-niveau te volgen (persoonlijke leerroutes).
- Dat we een vierkant rooster kennen; elke dag van 9.00 tot 14.45 uur naar school; geen tussenuren en weinig tot geen lesuitval!

De naam KiiM

Onze naam hebben we met zorg gekozen. Eigenlijk is het een woord dat niet echt bestaat, maar het lijkt op het woord kiemen. Het heeft te maken met groei en ontwikkelen. Bij KiiM draait het om de groei en ontwikkeling van onze leerlingen. De dubbele 'ii' verwijst naar de Friese taal en de regio waar wij geworteld zijn.

Identiteit

Onder de vlag van de openbare identiteit is KiiM nadrukkelijk een samenwerking tussen partners uit het openbaar en bijzonder onderwijs. Alle leerlingen zijn welkom bij KiiM.

Voorlopig gehuisvest aan de Buitenbaan

KiiM is voorlopig gehuisvest op Buitenbaan 5 in Heerenveen. Binnen dit gebouw, waar ook de onderbouw van de Sevenwolden Campus is gehuisvest, heeft KiiM op de eerste verdieping een eigen vleugel tot haar beschikking. Deze aparte afdeling bestaat uit acht lokalen - elke stamgroep heeft zijn eigen vaste lokaal - een groot open leerplein en twee overlegruimtes/werkplekken voor de KiiM-medewerkers. We maken bovendien gebruik van verschillende vaklokalen van Sevenwolden Campus, zoals het kooklokaal, het sciencelokaal, de sportzalen of het lokaal voor beeldende vorming. Leerlingen kunnen tijdens pauzes gebruik maken van de grote kantine op de begane grond en het schoolplein.

Een eigen locatie vanaf 2025/2026

Het is de bedoeling dat KiiM vanaf schooljaar 2025-2026 wordt gehuisvest aan de Beugel 68. Het komend schooljaar, 2023/2024, gaan we daarom gebruiken om een mooi renovatie- en inrichtingsplan te maken. Wanneer alles volgens plan verloopt, vindt vervolgens de uitvoering van de grote renovatie plaats in het schooljaar 2024/2025 en kan KiiM vóór de start van het schooljaar 2025/2026 verhuizen.

2. Onze missie, visie en kernwaarden

Onze missie

In de huidige samenleving hebben we mensen nodig met een zelfstandige én op sociale rechtvaardigheid gerichte houding. Wij denken dat het belangrijk is dat zij creatieve, innovatieve en praktische oplossingen kunnen bedenken voor bestaande problemen en kunnen omgaan met de uitdagingen die de toekomst ons gaat brengen.

Bij KiiM voeden we daarom leerlingen toekomstgericht, wereldgericht en kritisch op voor de samenleving waar ze zelf in vrijheid en verantwoordelijkheid vorm aan gaan geven. Ze leren zelfstandig te denken, leergierig en nieuwsgierig te blijven en constructief met anderen samen te werken. Het worden mondige, verantwoordelijke burgers die hun weg weten te vinden in de samenleving en die weten hoe ze samen met anderen kunnen bouwen aan de gemeenschap.

Onze missie is daarom ook: *zelf denken en samenleven*. Autonomie, relatie en competentie zijn de drie basisbehoeften die nodig zijn om te komen tot optimale groei. We geloven dat deze drie elementen de intrinsieke motivatie verhogen. Wij gaan uit van kinderen die van nature nieuwsgierig en onderzoekend zijn en behoefte hebben aan zelfstandigheid. Daarom geven wij leerlingen de ruimte om in vrijheid en verantwoordelijkheid zelf vorm te geven aan hun eigen toekomst door aan te sluiten bij de ontwikkeling, interesses en talenten en ze eigenaar te maken van hun leerproces. Elke schoolloopbaan is uniek, iedere leerling volgt zijn eigen route en ontwikkelt zich in relatie tot zichzelf, de ander en de wereld.

7 Essenties

Wij voeden en leiden op tot:

1. ondernemende mensen, die kunnen
2. plannen en
3. samenwerken, mensen die iets kunnen
4. creëren en dat
5. presenteren. Ze denken na over hun inbreng, kunnen
6. reflecteren en willen en kunnen
7. verantwoordelijkheid dragen!

De hierboven genoemde competenties, noemen wij de opvoeddoelen of 7 essenties. Deze staan centraal in ons onderwijs.

De 20 basisprincipes

Onze visie

De zeven essenties vloeien voort uit onderstaande 20 uitgangspunten. Deze uitgangspunten vormen de visie van waaruit we het onderwijs op KiiM in de komende jaren ontwikkelen:

Ons mensbeeld

1. Elk mens is uniek; zo is er maar één. Daarom heeft ieder kind en elke volwassene een onvervangbare waarde.
2. Elk mens heeft het recht een eigen identiteit te ontwikkelen. Deze wordt zoveel mogelijk gekenmerkt door: zelfstandigheid, kritisch bewustzijn, creativiteit en gerichtheid op sociale rechtvaardigheid. Daarbij mogen ras, nationaliteit, geslacht, seksuele gerichtheid, sociaal milieu, religie, levensbeschouwing of handicap geen verschil uitmaken.
3. Elk mens heeft voor het ontwikkelen van een eigen identiteit persoonlijke relaties nodig: met andere mensen; met de zintuiglijke waarneembare werkelijkheid van natuur en cultuur; met de niet zintuiglijk waarneembare werkelijkheid.
4. Elk mens wordt steeds als totale persoon erkend en waar mogelijk ook zo benaderd en aangesproken.
5. Elk mens wordt als een cultuurdrager en -vernieuwer erkend en waar mogelijk ook zo benaderd en aangesproken.

Ons beeld van de samenleving

6. Mensen moeten werken aan een samenleving die ieders unieke en onvervangbare waarde respecteert.
7. Mensen moeten werken aan een samenleving die ruimte en stimulansen biedt voor ieders identiteitsontwikkeling.

8. Mensen moeten werken aan een samenleving waarin rechtvaardig, vreedzaam en constructief met verschillen en veranderingen wordt omgegaan.
9. Mensen moeten werken aan een samenleving die respectvol en zorgvuldig aarde en wereldruimte beheert.
10. Mensen moeten werken aan een samenleving die de natuurlijke en culturele hulpbronnen in verantwoordelijkheid voor toekomstige generaties gebruikt.

Onze kijk op het onderwijs

11. De school is een relatief autonome coöperatieve organisatie van betrokkenen. Ze wordt door de maatschappij beïnvloed en heeft er zelf ook invloed op.
12. In de school hebben de volwassenen de taak de voorgaande uitspraken over mens en samenleving tot (ped)agogisch uitgangspunt voor hun handelen te maken.
13. In de school wordt de leerstof zowel ontleend aan de leef-en belevingswereld van de kinderen als aan de cultuurgoederen die in de maatschappij als belangrijke middelen worden beschouwd voor de hier geschetste ontwikkeling van persoon en samenleving.
14. In de school wordt het onderwijs uitgevoerd in pedagogische situaties en met pedagogische middelen.
15. In de school wordt het onderwijs vormgegeven door een ritmische afwisseling van de basisactiviteiten gesprek, spel, werk en viering.
16. In de school vindt overwegend heterogene groepering van kinderen plaats, naar leeftijd en ontwikkelingsniveau, om het leren van en zorgen voor elkaar te stimuleren.
17. In de school worden zelfstandig spelen en leren afgewisseld en aangevuld door gestuurd en begeleid leren. Dit laatste is expliciet gericht op niveauverhoging. In dit alles speelt het initiatief van de kinderen een belangrijke rol.
18. In de school neemt wereldoriëntatie een centrale plaats in met als basis ervaren, ontdekken en onderzoeken.
19. In de school vinden gedrags- en prestatiebeoordeling van een kind zoveel mogelijk plaats vanuit de eigen ontwikkelingsgeschiedenis van dat kind en in samenspraak met hem.
20. In de school worden verandering en verbeteringen gezien als een nooit eindigend proces. Dit proces wordt gestuurd door een consequente wisselwerking tussen doen en denken.

Onze kernwaarden; verschillen, vertrouwen en verbinden

Onze kernwaarden

Op basis van onze missie en visie laten we ons inspireren door een drietal kernwaarden. Deze kernwaarden vormen de basis voor onze professionele houding en gedrag en zijn daarmee richtinggevend voor ons denken en doen. Het is de wijze waarop we de leerlingen, hun ouders en elkaar tegemoet willen treden en ook de wijze waarop we graag zelf tegemoet getreden willen worden.

We gaan uit van verschillen:

- We vergelijken ons niet met anderen maar met onszelf;
- We bieden iedereen het recht op een ongelijke behandeling.

We werken vanuit vertrouwen:

- We hebben hoge verwachtingen van onszelf en de ander;
- We vertrouwen op "groei" en het goed(e) willen doen;
- We leren van onze fouten; we geven en pakken nieuwe kansen.

We zoeken de verbinding:

- We dagen uit tot het maken van verbinding met jezelf, de andere en het andere (de wereld);
- We stellen de dialoog centraal.

3. Ons onderwijsaanbod

De brugklas

KiiM kent een brede, verlengde brugperiode met zogenaamde heterogene stamgroepen (zo worden op KiiM de klassen genoemd). Dit betekent dat leerlingen van verschillende leeftijden en leerjaren en met verschillende ontwikkelingsperspectieven (vmbo basis-/ kader-, mavo-, havo of vwo-advies) bij elkaar zitten en actief met en van elkaar leren. Daarbij werken we met persoonlijke leerroutes: een leerling kan vakken op verschillende niveaus volgen.

De daadwerkelijke keuze voor het schoolniveau waarin examen wordt gedaan, wordt zo lang mogelijk uitgesteld en vindt plaats na twee of drie leerjaren voortgezet onderwijs.

Opleidingen

Groep 7 en 8 basisonderwijs op KiiM

Leerlingen in de leeftijd van groep 7 en 8 van het basisonderwijs kunnen al starten op KiiM. Zij worden geplaatst in de heterogeen samengestelde stamgroep 10 - 14 jaar. Samen met deze groep volgen zij 6 dagdelen in de week Wereldoriëntatie*; zij werken aan dezelfde thema's, maar wel met andere leerdoelen. Ook de LO-lessen volgen zij met de stamgroep.

Tijdens de dagdelen Cursus* - vier keer per week - krijgen zij apart les in de heterogeen samengestelde groep 7/8. Zij volgen dan instructielessen rekenen, Nederlandse taal en Engels en tijdens bloktijd maken ze de verwerkingsstof. Afhankelijk van de fase van ontwikkeling kan een basisschoolleerling eventueel al deelnemen aan de cursusvakken wiskunde, Frans, Duits of Engels samen met de leerlingen van leerjaar 1 voortgezet onderwijs. Dit wordt per leerling bekeken en vraagt maatwerk.

* Zie ook verderop de informatie over onderwijsactiviteiten.

Basisberoepsgerichte leerweg (leerjaar 1 en 2)

Leerlingen die de basisberoepsgerichte leerweg kiezen, kunnen bij ons starten. Na tweede jaar voortgezet onderwijs stromen zij door naar Aeres of het Kei College voor de volgende twee jaar van de opleiding. Wij zorgen ervoor dat deze leerlingen al tijdens hun KiiM-tijd kennismaken met deze scholen.

Kaderberoepsgerichte leerweg (leerjaar 1 en 2)

Ook leerlingen die de kaderberoepsgerichte leerweg volgen, kunnen bij ons de eerste twee leerjaar volgen. Ook zij maken tijdens hun KiiM-tijd al kennis met de bovengenoemde scholen.

Mavo (vmbo-t, leerjaar 1-4)

Leerlingen van de mavo (vmbo-t) kunnen hun hele opleiding bij KiiM volgen en afsluiten met een diploma.

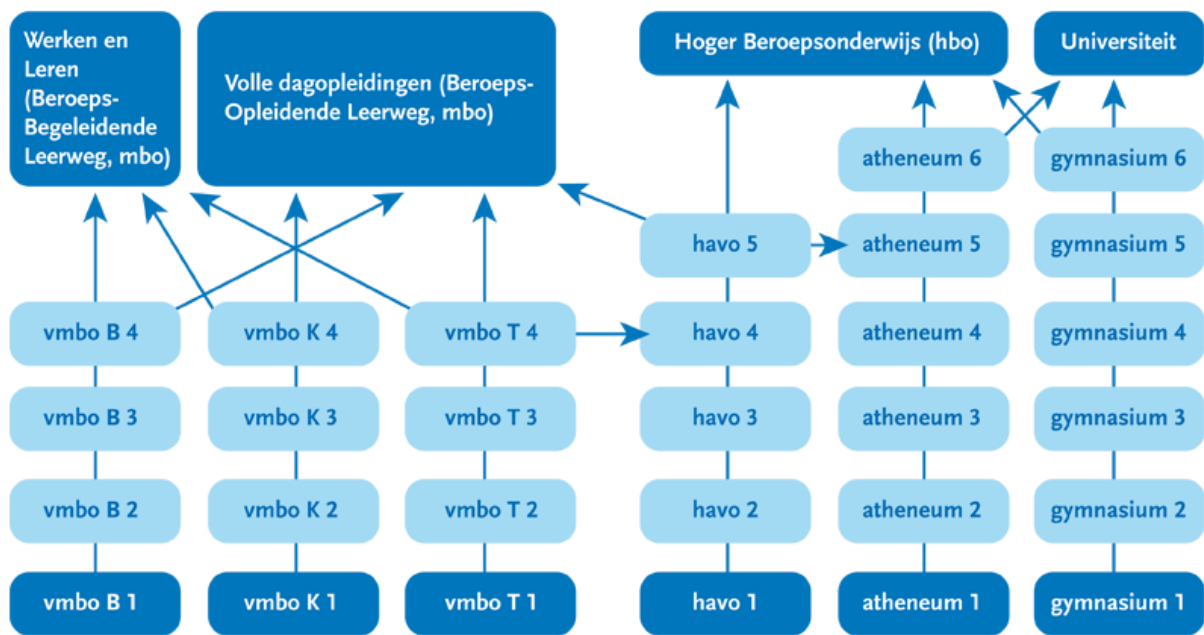
Vanaf de tweede helft van leerjaar 3 - na de kerst - kiezen de leerlingen die de mavo-examenroute gaan volgen hun profiel en vakkenpakket. Vanaf dan hoeft deze doelgroep niet meer aan alle leerdoelen van alle vakken die aangeboden worden te werken. Zij kunnen zich concentreren op de doelen die betrekking hebben op hun vakkenpakket**. Gedurende leerjaar 3 sluiten deze leerlingen ook al verschillende onderdelen af met een schoolexamen. In leerjaar 4 bereiden de leerlingen die de mavo-examenroute volgen zich in aparte homogeen samengestelde groepen voor op hun examen.

** Als bijlage bij deze schoolgids gevoegd.

Havo, atheneum (leerjaar 1- 5/6)

Leerlingen die kiezen voor havo of atheneum kunnen ook bij ons examen doen. Havo staat voor Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs.

De lessen voor havo en atheneum zijn wat theoretischer en vooral bij het atheneum gaan leerlingen dieper op de stof in. De havo duurt in totaal vijf jaar, het atheneum duurt zes jaar. Met het havodiploma kunnen leerlingen doorstromen naar het hoger beroepsonderwijs (hbo). Leerlingen van het vwo kunnen daarnaast ook naar het wetenschappelijk onderwijs (wo).

Doorstroomschema vervolgonderwijs

4. Onze onderwijs- en leeractiviteiten

Op KiiM kennen we in de onder- en middenbouw 6 leeractiviteiten, te weten:

1. Wereldoriëntatie (themawerk);
2. Cursus (basiswerk);
3. Bloktijd (keuzewerk);
4. Kring (gesprek);
5. Lezen; en
6. Sport en bewegen (spel).

1. Wereldoriëntatie

Bij Wereldoriëntatie (themawerk) gaat het vooral om verwondering, nieuwsgierigheid, leren hoe te leren (het proces), en kritisch leren denken!

Binnen Wereldoriëntatie worden de vakgebieden Mens & Maatschappij (aardrijkskunde, geschiedenis en economie), Mens & Natuur (techniek, biologie, verzorging, natuur- en scheikunde), Kunst & Cultuur (tekenen, handvaardigheid, muziek, dans, drama en multimedia), maar ook de vakken Nederlands en Fries geïntegreerd aangeboden. De kerndoelen of examenprogramma's van de onderliggende vakgebieden worden in samenhang aangeboden via thema's. De thema's zijn zo gekozen dat er volop mogelijkheid is om de 'echte' wereld en de actualiteit hieraan te koppelen. Daarnaast is het thematisch werken uitermate geschikt om vakoverstijgende vaardigheden zoals samenwerken, zelfreflectie, kritisch denken, plannen en presenteren aan te leren. Idealiter wordt niet alleen binnen de school, maar ook buiten de school geleerd.

Onderbouw: 8 grote thema's; 4 per leerjaar

1. Vieren en herdenken
2. Wonen en bouwen
3. Uitvindingen en ontdekkingen
4. Aarde
5. Leonardo & Renaissance
6. Wereld van werk
7. Wat is leven?
8. Het heelal

Middenbouw - leerjaar 3: 6 thema's in een leerjaar

1. Zorg en welzijn
2. Natuur en techniek
3. Economie
4. Conflicten
5. Werk, geluk en gezondheid
6. Kunst, cultuur en literatuur

Nb. 1. De leerlingen die in leerjaar 7 van het basisonderwijs starten op KiiM krijgen in de onderbouw twee keer hetzelfde thema aangeboden, maar wel met andere leerdoelen; er is sprake van verdieping en verbreding.

Nb. 2. In leerjaar 3 kiezen de leerlingen die de mavo-examenroute gaan volgen rond de kerstvakantie een vakkenpakket. In de tweede helft van het schooljaar hoeven zij dan niet meer aan alle leerdoelen van een thema te werken; zij maken alleen die verwerkings- en onderzoekopdrachten die betrekking hebben op de vakken waarin zij ook examen gaan doen. Een deel van deze opdrachten maakt ook al onderdeel uit van het schoolexamen, het programma van toetsing en afsluiting (PTA).

De opbouw van een thema

Het thematisch en projectmatig werken is nog in ontwikkeling. Daarbij werken we naar de volgende vaste opbouw in zeven fasen:

1. Introductie
2. Kennis
3. Denkvrage
4. Onderzoeken
5. Opdrachten
6. Eindproduct
7. Evaluatie

Na de introductie krijgen de leerlingen de noodzakelijke (basis)kennis aangereikt. Vervolgens worden verschillende (eigen) denk- en onderzoeksvragen gesteld die de leerlingen zelf of in groepjes beantwoorden en onderzoeken. Met dit zelf ontdekkend en onderzoekend leren wordt diep-leren gestimuleerd, zodat de verkregen inzichten niet alleen beter beklijven, maar ook een transfer naar andere leergebieden mogelijk maakt. Tijdens het 'onderzoeken' ontvangen de leerlingen feedback op hun werk en hun aanpak, zodat zij ook leren leren en kritisch leren denken. Vervolgens worden verschillende eindopdrachten uitgezet waar succescriteria aan gekoppeld zijn. Met deze opdrachten kunnen de leerlingen laten zien welke leerdoelen zij al beheersen (formatieve evaluatie). Het thema wordt uiteindelijk veelal afgesloten met een gezamenlijk eindproduct in de vorm van een presentatie aan elkaar en/of aan de ouders tijdens een viering.

Alle leerdoelen met achtergrondinformatie, opdrachten, planningen, voortgang en feedback zijn te vinden en worden opgeslagen in de digitale leeromgeving It's Learning.

2. Cursus

Bij de leeractiviteit Cursus (basiswerk) staan de vakken rekenen/ wiskunde en de moderne vreemde talen Engels, Duits en Frans centraal. In groep 7/8 basisonderwijs is er daarnaast ook nog aandacht voor Nederlandse taal; spelling en grammatica.

De verschillende leerdoelen van deze vakken worden in cursusvorm aangeboden en geoefend. In leerjaar 7 en 8 basisonderwijs krijgen de leerlingen vier keer in de week een instructie rekenen en twee keer een instructie Nederlandse taal en Engels. In de leerjaren 1 t/m 3 voortgezet onderwijs wordt het vak wiskunde minimaal twee keer per week geïnstrueerd net als Engels. Voor de vakken Duits en Frans staat één instructie per week gepland.

Binnen de cursusvakken volgt elke leerling in beginsel zijn eigen leerroute. Een leerling oefent leerdoelen die bij het eigen niveau passen. Afhankelijk van het instructieonderwerp zijn de instructiegroepen homogeen of heterogeen samengesteld qua ontwikkelingsniveau.

Rekenen en wiskunde

De rekenleerstof voor de leerjaren 7 en 8 basisonderwijs wordt aangeboden via de methode *Wereld in getallen*. Vanaf leerjaar 1 voortgezet onderwijs krijgen de leerlingen wiskunde aangeboden (of eerder indien dit passend is). Hierbij wordt gewerkt met de methode *Kern*. De basisvaardigheid rekenen worden verder blijvend geoefend en gemonitord via de digitale methode *Numo*.

Moderne Vreemde talen

Voor de vakken Duits, Engels en Frans is (eigen) grotendeels digitaal materiaal ontwikkeld dat voor de leerlingen beschikbaar is via het digitale platform *Learnbeat*. Voor alle talen geldt dat de vaardigheden (luisteren, spreken, lezen en schrijven) centraal staan. De verschillende talen hebben hierin ook afstemming met elkaar gezocht, zodat de leerlingen de verbanden leren zien tussen de opbouw van talen en de leerstrategieën.

De leerlingen in de basisschoolleeftijd krijgen ook Engels aangeboden; de methode *Stepping Stones* dient daar als leidraad!

De leerdoelen en (linken naar) opdrachten en planners van de cursusvakken staan eveneens in de digitale leeromgeving It's Learning. De voortgang wordt gevolgd via dagelijkse observatie en formatieve toetsen en/of eindopdrachten. De motivatie voor de losse cursusvakken wordt vergroot wanneer de leerlingen begrijpen wat ze met het geleerde kunnen doen. Waar mogelijk wordt daarom verbinding gezocht met de thema's van Wereldoriëntatie of persoonlijke leerdoelen.

3. Bloktijd

In de Blokperiode (keuzewerk) werken de leerlingen in toenemende mate zelfstandig aan de verschillende leerdoelen van de cursusvakken en worden zo meer en meer verantwoordelijk voor hun eigen leren. De leerlingen maken daarvoor een eigen planner. De leraren helpen de leerlingen om goede, weldoordachte plannen te maken waarin zowel opgedragen doelen als zelfgekozen doelen verwerkt zijn. De eigen verantwoordelijkheid en de vaardigheid om te plannen worden zo steeds groter. Leerlingen leren zelf keuzes te maken en leggen daarover verantwoording af aan de leraar en de groep. Tijdens de blokperiode zijn op de verschillende dagdelen, vakdocenten en/of een onderwijsassistent aanwezig om de leerlingen coachend te begeleiden bij het vinden van oplossingen en het plannen van hun werk. Eventueel worden ook extra instructies gegeven. Op gezette tijden wordt ook tijdens de kringgesprekken aandacht besteed aan het leren plannen en leren leren.

4. Kring

Dagelijks lezen en gesprek

Elke ochtend starten de leerlingen van de onderbouw met een kringgesprek (van 9.00 tot 9.30 uur). Naast het goed leren luisteren en spreken wordt zo tevens gewerkt aan de sociaal-emotionele ontwikkeling, plannings- en reflectievaardigheden, zingeving, kritisch denken en het uitbreiden van de kennis van de wereld.

Ook wordt het lezen gestimuleerd. Elke dag kent namelijk een andere soort kring.

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Weekendkring	Discussiekring	Boekenkring	Passiekring	Plannen
en	of	of	of	én
Plannen / Leerstrategieën	Filosofiekring	Muziek- en filmkring	Nieuwskring (actualiteit)	Leerstrategieën

Vanaf de middenbouw - leerjaar 3 is de duur van het kringgesprek beperkt tot 15 minuten en heeft het een meer 'check-in' karakter.

5. Lezen

Naast het dagelijkse kringgesprek wordt er elke dag ook een half uur gelezen. Direct na de lunchpauze pakken alle leerlingen en docenten een leesboek (fictie of non-fictie in de talen Nederlands, Fries, Engels, Duits of Frans) en is het even helemaal stil in de school. Naast het feit dat dit halfuurtje een heerlijk rustmomentje is voor iedereen in de school, wordt de leesvaardigheid onderhouden en ontwikkeld, draagt het lezen ook bij aan het ontwikkelen van het inlevingsvermogen (de sociaal-emotionele ontwikkeling) en het uitbreiden van je kennis van de wereld.

6. Sport en bewegen

Lichamelijke opvoeding

Twee keer per week hebben de leerlingen een uur lichamelijke opvoeding (LO). Dit vindt plaats in de gymzaal of buiten op de sportvelden. De voortgang en vorderingen in de LO-vaardigheden wordt door de leerlingen zichtbaar gemaakt in een (digitaal) Sportfolio.

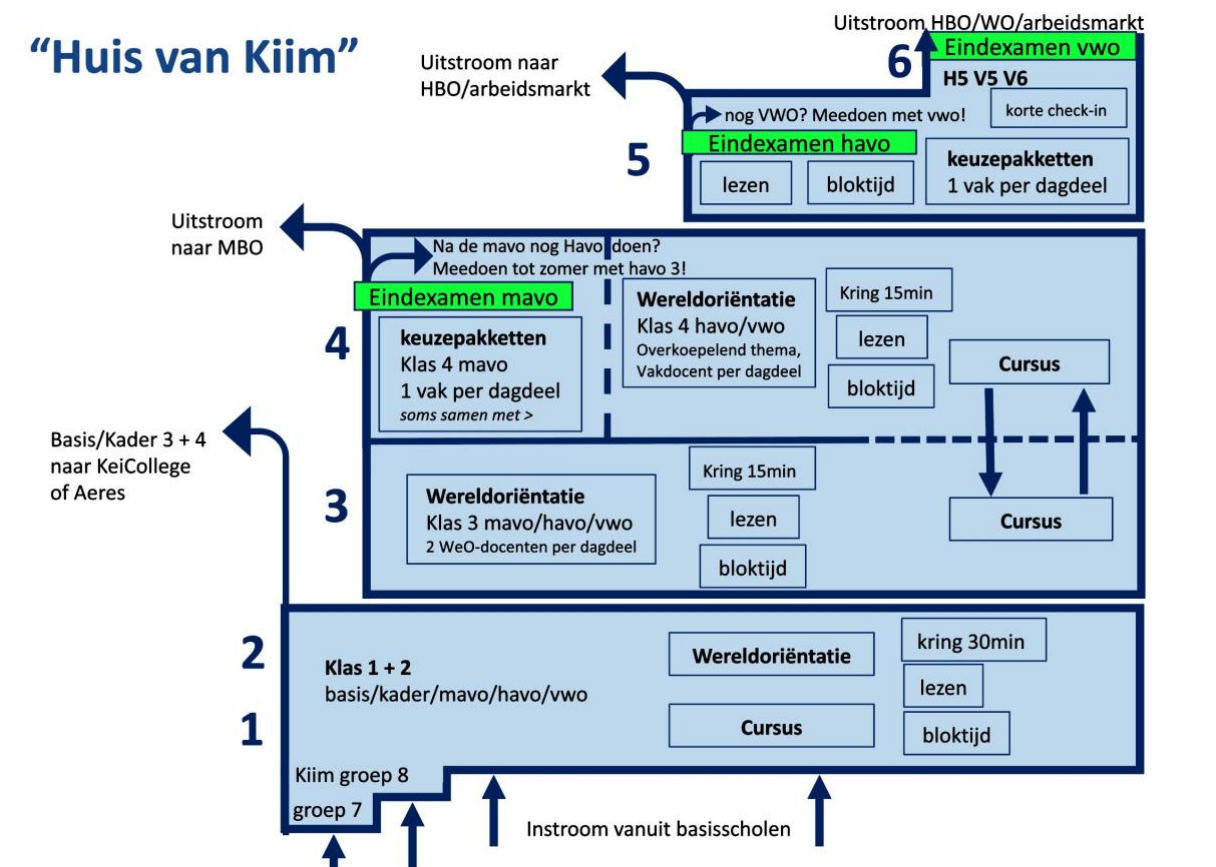
Sportdagen en Olympic Moves

Naast de wekelijkse LO-lessen wordt er twee keer per jaar een sportdag georganiseerd en nemen we met verschillende disciplines deel aan Olympic Moves. Dit is een landelijke schoolsportcompetitie voor middelbare scholieren waaraan 350 v.o.-scholen meedoen in zestien verschillende sporten.

ICT-onderwijs, mixed learning

Informatie en communicatietechnologie (ICT) is niet meer weg te denken uit ons dagelijks leven. In lijn met deze ontwikkeling neemt ICT een steeds grotere plaats in in ons onderwijs. Onze visie op ICT wordt gekenmerkt door de term 'mixed-learning'. Dat wil zeggen dat we gebruik maken van boeken en papier in combinatie met digitale middelen. Alle leerlingen dienen daarom ook over een iPad te beschikken.

De ICT-vaardigheden worden geoefend tijdens de verschillende lesactiviteiten. Daarbij hanteren we het principe 'Leren door te doen!'. Naast de praktische toepassing, besteden we uiteraard ook expliciet aandacht aan het verantwoord gebruik van ICT. Tijdens de kringgesprekken en binnen verschillende thema's van Wereldoriëntatie is er aandacht voor mediawijsheid en digitale geletterdheid.

5. Vieren, spel, excursies

Binnen het onderwijsaanbod op Kiim proberen we de volgende activiteiten af te wisselen: gesprek, spel, werk en vieren. De activiteiten gesprek, werk (in de vorm van themawerk, basiswerk en keuzewerk) en spel (LO) staan expliciet op het dagrooster. Dat geldt niet voor 'vieren'. Toch wil dat niet zeggen dat we dat niet doen, in tegendeel! En ook spel blijft niet beperkt tot alleen de lessen lichamelijke opvoeding en de sportdagen.

Vieringen

Tijdens de dagopeningen, de kringgesprekken, is er ruimte voor de belevenissen van de leerlingen en de gebeurtenissen in de maatschappij. We staan bijvoorbeeld stil bij behaalde (persoonlijke) successen, verjaardagen, maar ook landelijke en religieuze vieringen en herdenkingen. Een keer in de twee jaar staat het thema 'Vieren en herdenken' 8 - 10 weken lang centraal in de onderbouw.

Ieder thema wordt afgesloten met een presentatie aan de ouders en elkaar: ook dat is een vorm van vieren.

Samen met de leerlingen vieren we het Sinterklaasfeest en de ouders zijn ook welkom op de kerstviering en de afsluiting van het schooljaar. Daarnaast organiseren we nog twee keer per jaar een groot schoolfeest; het Startfeest in het najaar en het Valentijnsfeest in februari. Zie ook Spel hieronder.

Spel

Spel binnen het reguliere aanbod

Zowel binnen Cursus als Wereldoriëntatie zorgen de docenten ervoor om in de opdrachten spelelementen in te brengen. Een goed voorbeeld hiervan is het project 'Real Game' (binnen het thema 'Wereld van werk'). Via dit programma, waarbij leerlingen een 'levensechte' situatie gaan naspelen, komen leerlingen in contact met de wereld van volwassenen waarin zaken als werken, vrije tijd, belastingen, kosten voor levensonderhoud, werkomgeving en onverwachte situaties een rol spelen.

Muziek- en toneelvoorstellingen en excursies

Gedurende het schooljaar worden binnen Wereldoriëntatie regelmatig diverse workshops op het gebied van dans, drama en muziek verzorgd in samenwerking met Ateliers Majeur of worden excursies ondernomen naar musea of cultureel erfgoed. Tevens worden er op het gebied van kunst en cultuur presentaties en voorstellingen verzorgd en gezien in onder andere het Posthuis Theater.

Meerdaags schoolkamp en excursies

In het kader van 'de 10 gouden weken' gaan de leerlingen aan het begin van het schooljaar in de onderbouw op een meerdaags schoolkamp om elkaar beter te leren kennen en een groep te vormen. Zij genieten dan volop van diverse sport- en spelactiviteiten. Vanaf leerjaar 3 gaan ze om en om; het ene jaar een meerdaagse reis en het andere jaar een schoolreis van een dag.

6. Participatie & Burgerschap

KiiM staat met beide benen in de maatschappij. De manier hoe wij ons onderwijs organiseren heeft alles te maken met hoe wij de samenleving zien en hoe wij willen dat onze leerlingen daaraan bijdragen. In dit hoofdstuk leest u daar meer over.

Onze maatschappelijke opdrachten

Wie de maatschappelijke discussies volgt, weet dat de belangrijkste thema's en vraagstukken in het onderwijsdebat van de laatste jaren zijn: kansengelijkheid, burgerschapsvorming en basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale geletterdheid). Bij KiiM werken we hier nadrukkelijk aan omdat we willen bijdragen aan een sociaal-rechtvaardige, duurzame en vreedzame samenleving! De school is er wat ons betreft niet alleen om de leerling in te voeren in de samenleving, maar ook om bij te dragen aan het creëren van de samenleving van morgen ([basisprincipe 11](#); We worden als school beïnvloed door de samenleving - dit vraagt "aanpassen en meebewegen", en tegelijkertijd hebben we als school ook invloed op de samenleving, wat wijst op mogelijkheden tot "sturen en creëren").

Burgerschapsvorming en kansengelijkheid zit in ons DNA

KiiM kiest bewust voor een brede, verlengde burgperiode van 2 tot 3 jaar, waar leerlingen in heterogene groepen geplaatst zijn, naar leeftijd en ontwikkelingsniveau ([basisprincipe 16](#)). Hiermee vergroten we de kansengelijkheid en stimuleren we het elkaar ontmoeten! Daarnaast wordt meer dan de helft van de onderwijstijd besteed aan o.a. Wereldoriëntatie en het kringgesprek (onderwijsleeractiviteiten gefundeerd in de [basisprincipes 15 en 18](#)). Wereldoriëntatie is burgerschapsvorming! De basisprincipes over ons mens- en maatschappijbeeld ([basisprincipe 1 t/m 10](#)) vormen hierbij het uitgangspunt én alle volwassenen in de school - leraren en ouders - hebben de taak om deze uitspraken als uitgangspunt van hun handelen te nemen ([basisprincipe 12](#)).

Verbinding tijdens Wereldoriëntatie

Tijdens Wereldoriëntatie (WeO) brengen we de wereld de school binnen (onder andere met gastsprekers en gastlessen/ workshops) en gaan we met de school ook de wereld in (onder andere met excursies en museumbezoek). Daarbij maken we binnen het WeO-themawerk bewust de koppeling met de actualiteit en belangrijke maatschappelijke thema's als vrijheid en gelijkheid, identiteit, maar ook duurzaamheid, globalisering en technologie.

Verbinding met de actualiteit

Tevens besteden we veelal ook nog aandacht aan bijvoorbeeld de week van het pesten, de week van het klimaat, paarse vrijdag, de landelijke verkiezingen, (religieuze) herdenkings- en feestdagen, etc. Ook bieden de dagelijkse kringgesprekken volop de mogelijkheid om het actuele nieuws met de leerlingen te bespreken.

Politiek- en democratisch bewustzijn

Met het hebben van een leerlingenraad en deelraad stimuleren we tevens het politiek- en democratisch bewustzijn.

7. Lestijden en tabellen

Een ritmisch rooster

Op KiiM wordt gewerkt met een vast ritmisch rooster in dagdelen. Dit betekent dat alle leerlingen elke dag van 9.00 tot 14.45 uur (en 15.00 uur vanaf leerjaar 3) naar school gaan. Elke morgen begint met een kringgesprek, elke middag met een half uur lezen en vervolgens staat elk dagdeel één leeractiviteit centraal: cursus/bloktijd of wereldoriëntatie. Door deze opzet en de inzet van teamteaching kennen we op KiiM nauwelijks tot geen lesuitval.

Verlengde schooldag

Leerlingen die dat willen of het nodig hebben, kunnen vóór schooltijd vanaf 8.30 uur en na schooltijd tot 16.30 uur op het leerplein rustig zelfstandig aan het werk met hun schoolopdrachten en eigen onderzoeksvragen. Er is een onderwijsassistent aanwezig om hen hierbij te begeleiden.

Reguliere onderwijslestijden

Op KiiM volgen de leerlingen in de onderbouw tenminste 25 klokuren per week onderwijs en vanaf leerjaar 3 zijn dat 26,25 klokuren.

Lessentabel onderbouw

Onderdeel	leerjaar 7 bao t/m 2 vo
• Kring (gesprek)	2,5 uur
• Lezen	2,5 uur
• Cursus en bloktijd (basis-werk en keuzewerk)	7 uur
• Wereldoriëntatie (themawerk)	11 uur
• Sport en bewegen (spel)	2 uur
Totaal	25 uur

Lessentabel middenbouw

Onderdeel	leerjaar 3 en 4 vo
• Kring (gesprek)	1,25 uur
• Lezen	2,5 uur
• Cursus en bloktijd (basis-werk en keuzewerk)	6,75 uur
• Wereldoriëntatie (themawerk)	13,75 uur
• Sport en bewegen (spel)	2 uur
Totaal	26,25 uur

Nb. De totale onderwijstijd wordt bepaald door een combinatie van de lessentabel met de overige activiteiten die georganiseerd worden door de school, zoals schoolreizen en excursies, toneel- en feestavonden en het extra (na- en voorschoolse) begeleidingsaanbod voor alle leerlingen.

8. Ontwikkeling, advisering & doorstroming

Oog voor de totale ontwikkeling

Bij KiiM kijken we naar de totale ontwikkeling van de leerling. We volgen niet alleen de cognitieve ontwikkeling maar ook de sociaal-emotionele en motorische kant en hebben oog voor het leren leren en de 7 essenties: ondernemen, plannen, samenwerken, creëren, presenteren, reflecteren en verantwoordelijkheid dragen.

Inhoudelijke feedback

We geven geen cijfers voor schoolwerk, maar inhoudelijke feedback gerelateerd aan de leerdoelen, zodat voor de leerling ook duidelijk is wat de eigen volgende stap is. Per onderwijsperiode wordt bij elk vak- of leergebied bij één of twee (eind)opdrachten aangegeven op welk onderwijsniveau (B K M H V) de leerdoelen zijn afgerond; dit geeft enige zicht op of de leerling zich ontwikkelt in lijn met het schooladvies.

Nb. Wanneer leerlingen in leerjaar 3 de mavo-examenroute volgen, geldt een programma van toetsing en afsluiting (PTA) als onderdeel van het schoolexamen. Vele van deze PTA-toetsen dienen met een cijfer te worden beoordeeld.

Persoonlijke leerroutes!

Door te werken met leerdoelen in heterogene groepen is het mogelijk dat leerlingen de verschillende leergebieden op een verschillend niveau (en tempo) doorlopen, bijvoorbeeld wiskunde op vwo-niveau en Frans op havo-niveau. Pas na 2 (3) jaar wordt bekeken op welk schoolniveau de leerling examen gaat doen en met welk vakkenpakket. Door deze aanpak bepaalt je slechtste vak niet langer je niveau.

Voortgang en de ontwikkeling

Hoe bepalen we of de leerdoelen beheerst worden?

Op KiiM kennen we twee manieren om vast te stellen of een leerling de leerdoelen beheerst:

1. **Bestendig**, middels observaties van de leraar tijdens de instructies en de leergesprekjes bij het zelfstandig werken;
2. Middels **formatieve toetsing**. We hechten eraan dat het gedrag en de prestaties van de leerling worden beoordeeld in vergelijking met eigen eerder getoond gedrag en prestaties en niet met die van anderen.

Leerlingen krijgen elke periode een aantal (eind)opdrachten te maken of uit te voeren. De leraren beoordelen deze opdrachten aan de hand van succescriteria per onderwijsniveau en geven inhoudelijke feedback. Hierdoor wordt voor de leerling (en zijn ouders) zichtbaar welke leerdoelen beheerst worden en wat zijn volgende stap is.

Ook is duidelijk op welk schoolniveau deze opdracht is afgerond. E.e.a. wordt vastgelegd in de digitale leeromgeving It's Learning, het Sportfolio en in het leerlingvolgsysteem Somtoday.

Hoe krijgen we inzicht in de ontwikkelingsfase?

Naast het inzicht in de leerdoelen nemen we jaarlijks voor de basisvaardigheden/ kernvakken Nederlands, Engels en rekenen/wiskunde methodeonafhankelijke toetsen af. Deze geven een beeld van de ontwikkelingsfase van de leerling op de ontwikkelingslijn 1F/2F (Nederlands en rekenen/wiskunde) of ERK (Engels). De resultaten worden vastgelegd in Somtoday.

Leerjaar 7:

- Januari/ februari: meting bao 1
- Juni/ juli: vervolgmeting bao 2

Leerjaar 8:

- oktober: vervolgmeting bao 3
- februari: doorstroomtoets

Leerjaar 1:

- September/ oktober: nulmeting vo
- Mei/ juni: vervolgmeting vo 1

Leerjaar 2:

- Februari: vervolgmeting vo 2

Leerjaar 3:

- Februari: vervolgmeting vo 3

De resultaten van de methodeonafhankelijke toetsen maken ook onderdeel uit van ons interne Kwaliteitszorgsysteem. Zij geven ons een beeld van hoe de totale groep van leerlingen zich ontwikkelt en waar we als school staan.

Zicht op de sociaal-emotionele ontwikkeling en de 7 essenties

In het najaar laten we alle leerlingen een verkorte versie van de SchoolVragenLijst (SVL) invullen gericht op zelfbeeld en welbevinden. De uitkomst van deze vragenlijst wordt met de leerling besproken en indien daar aanleiding toe is, wordt dit ook besproken met de ouders en/of vindt nader onderzoek plaats middels de uitgebreide SVL.

Voor de 7 essenties zijn rubrics ontwikkeld. Deze zijn ook opgenomen in de digitale leeromgeving It's Learning. In elke onderwijsperiode staan één of twee essenties centraal. De leerling wordt gevraagd hier zelf op te reflecteren aan de hand van de rubrics.

De leerlingenbespreking

Elke twee weken voert elk onderwijskernteam overleg en worden in beginsel alle leerlingen besproken. Afhankelijk van hoe het gaat met het leerproces, wordt al dan niet nader op de onderwijsbehoefte van een leerling ingezoomd en worden handelingsadviezen geformuleerd voor de leraren. Dit kan gaan om de vraag: hoe kunnen we deze leerling extra ondersteunen? Maar ook om de vraag: hoe kunnen we deze leerling extra uitdaging bieden? Zie ook Ondersteuning en begeleiding.

Het rapporteren over de voortgang

De digitale leeromgeving It's Learning

Via de digitale leeromgeving It's Learning hebben de leerlingen en hun ouders dagelijks inzicht in het onderwijsprogramma; welke leerdoelen centraal staan, welke opdrachten daarbij horen en wanneer bepaalde opdrachten moeten worden ingeleverd of wanneer er een meting is.

Daarnaast kunnen de leerlingen en ouders (vanaf het voortgezet onderwijs) zien welke (set aan) leerdoelen en bijbehorende (eind)opdrachten op welk onderwijsniveau zijn afgerond. Daarbij hanteren we de niveaubepalingen: basis, kader, mavo, havo en vwo.

Nb. Of een leerdoel/set van doelen beheerst wordt, wordt dus niet dagelijks of wekelijks geüpdatet. Een en ander is afhankelijk van de (thema)planners en bijbehorende onderwijsactiviteiten en opdrachten. Tenminste aan het einde van de elke thema of onderwijsperiode zijn de doellijsten bijgewerkt.

Somtoday

Via het portaal Somtoday hebben de ouders zicht op de ontwikkelingsfase van de leerling met betrekking tot de basisvaardigheden/ kernvakken Nederlands, Engels en rekenen/wiskunde.

KiiM-gesprekken

Drie keer per jaar vindt er een zogenaamd KiiM-gesprek plaats. Tijdens dit KiiM-gesprek monitoren de leerling, zijn ouders en de mentor gezamenlijk de ontwikkeling van de leerling om samen te ontdekken wat er geleerd is en om te bepalen hoe hij verder kan. Dit vanuit de overtuiging dat

wanneer de leerling zicht heeft op wat hij kan, al bereikt heeft en ook ziet/ weet wat de volgende stap is, dit leidt tot gemotiveerd leren.

Het bieden van perspectief, is een belangrijk aspect binnen het gesprek. Zonder perspectief, hoop, verdwijnt de inzet snel.

Inhoudelijke vragen die aan de orde komen:

- Wat heb ik de afgelopen periode geleerd?
- Wat heb ik met de (inhoudelijke) feedback gedaan?
- Wat wil ik in de komende periode leren?*
- Hoe ga ik dat leren (met welke ondersteuning van wie)?
- Wat gaan we doen als het niet lukt?

* Daarbij hoeft het niet alleen te gaan om schoolse doelen, maar ook doelen in het kader van eigen interesses of buitenschoolse ambities kunnen gesteld worden.

Accenten:

- Leerjaar 7/8: Wie ben ik? Wie ben jij? Wat is dat? Accent op verwonderen en ontdekken;
- Leerjaar 1: Wie ben ik? Accent op de 7 essenties en leren leren;
- Leerjaar 2: Wat kan ik? Accent op niveau-keuze;
- Leerjaar 3: Wat wil ik? Accent op loopbaan oriëntatie en begeleiding (LOB) en profielkeuze;

Ook tussentijds wordt er regelmatig door de mentor of andere leraren met de leerling over zijn leerproces gesproken. Dit noemen we een mini Kiim-gesprek.

Doorstroming en het vervolgadvis

De manier waarop de doorstroming op Kiim bepaald wordt, is vastgelegd in het Doorstroomprotocol. Deze kunt u vinden op onze website. Hieronder is dit protocol als het ware samengevat.

Het proces en de actoren

Op Kiim kennen we geen doorstroomreglement met overgangsnormen vastgelegd in gemiddelde voortgangscijfers. De overgang gaat in samenspraak met de ouders en de leerling op basis van vertrouwen en een advies van het (onderwijs)kernteam.

Het advies van het (onderwijs)kernteam wordt gevormd op basis van een heel traject; meerdere formatieve "toetsen" spelen daarin een dienende rol. Naast beheersing van de essentiële/ vitale leerdoelen wordt gekeken naar de werk- en leerhouding (inspanning, concentratie, e.d.) en de manier waarop de leerling omgaat met de (inhoudelijke) feedback.

Geen verrassing

Het advies kan in principe geen verrassing zijn voor de leerling en zijn ouders. De digitale leeromgeving It's Learning en het portaal Somtoday geven inzicht in welke leerdoelen op welk niveau zijn afgerond (basis, kader, mavo, havo of vwo) en welke voortgang/leertempo de leerling hierin laat zien. Ook de resultaten van de methodeonafhankelijke toetsen, zichtbaar in Somtoday, geven inzicht in de fase van ontwikkeling.

Daarbij wordt de voortgang van het leerproces minimaal drie keer per jaar besproken tijdens de zogenaamde Kiim-gesprekken waarbij o.a. wordt ingezoomd op de inhoudelijke feedback die de leerling gekregen heeft tijdens het leertraject en wat hij/zij daarmee heeft gedaan en met welk resultaat. Ook een vooruitblik op wat de leerling graag wil doen in de toekomst, welk onderwijsniveau daarbij hoort en wat hij/zij daarvoor wil doen, maakt onderdeel uit van de gesprekken, in het bijzonder in het jaar waarin een eerste keuze gemaakt moet worden – rond 14 jaar.

Doorbreken leerstofjaarklassensysteem; ongeclausuleerde doorstroming binnen de onderbouw!

Bij Kiim willen we het leerstofjaarklassensysteem steeds meer loslaten; een doorgaande ontwikkelingslijn betekent immers dat niet alle leerlingen op hetzelfde moment hetzelfde kennen en kunnen. We hanteren wel een leerstofplanning die gevolgd wordt, maar het daadwerkelijk beheersen van de doelen kan verschillen. Zo kan het zijn dat de ene leerling versneld door het programma heen gaat en de ander er wat meer tijd voor moet nemen. Om die reden worden de leerdoelen waar mogelijk in heterogene niveaugroepen aangeboden en komen in de onderbouw de verschillende leerdoelen ook binnen verschillende thema's meerdere keren aan de orde. Leerlingen doubleren dan ook niet bij ons. Het kan wel zijn dat de overgang naar de volgende bouw wordt uitgesteld om de leerling meer tijd te geven om de doelen op een bepaald niveau te beheersen.

Uitstroom vmbo basis/ kader

Aan het einde van twee jaar voortgezet onderwijs op Kiim, feitelijk in april/mei, wordt door het onderwijskernteam een advies uitgebracht over het vervolgonderwijs. Dit advies is gericht op het determineren van die leerlingen voor wie een vervolg in het vmbo op niveau basis /kader het meest passend is. Zij dienen namelijk uiterlijk aan het begin van leerjaar 3 in te stromen in de beroepsgerichte leerweg van het Kei College, Aeres of een andere vmbo-school naar keuze; vanaf leerjaar 3 worden namelijk de beroepsgerichte examenvakken aangeboden.

Breed vakkenaanbod of juist al vakken laten vallen

Daarnaast wordt ook met de groep (avo-)leerlingen het gesprek gevoerd over hun ambities en (on)mogelijkheden: welk type vervolgonderwijs verwachten we dat reëel is op basis van welk vakkenprofiel? Het uitgangspunt daarbij is dat we de niveaukeuze als het kan liefst nog een heel of half jaar langer uitstellen; in beginsel volgen de leerlingen ook in leerjaar 3 nog zo lang mogelijk een breed aanbod op verschillende niveaus.

Tegelijkertijd kan het in het kader van het bieden van kansen juist ook goed zijn om bepaalde leerlingen de mogelijkheid te bieden om vanaf leerjaar 3 al vakken/ vakgebieden te laten vallen (mavo) of halverwege leerjaar 3 (havo en vwo). Rond de kerstvakantie in leerjaar 3 volgt een vervolgadvies, gericht op het al dan niet kiezen van de mavo-examenroute. Eind leerjaar 3 volgt een derde gericht op de havo- of vwo-examenroute.

Havo-/ vwo-examenroute

Aan het einde van leerjaar 3 kiezen de leerlingen met een havo-/vwo-perspectief welke examenroute zij gaan volgen, welk profiel met welk vakkenpakket.

De leerlingen van leerjaar 4 havo/vwo volgen nog in gezamenlijkheid de lessen, maar ieder met andere leerdoelen. Dit is ook zo in de leerjaren 5 en 6 havo/vwo.

In welke vakken kun je allemaal examen doen?

Net als alle andere scholen in Nederland worden op Kiim alle profielen aangeboden met een variatie aan vakkenpakketten.

Examens en PTA

In leerjaar 3 treedt het Programma voor Toetsing en Afsluiting (PTA) in werking voor de leerlingen die de mavo-examenroute volgen. Hierin wordt per vak aangegeven welke toetsen in welke periode worden afgenomen en welk gewicht aan deze toetsen wordt toegekend voor het schoolexamen. Het examenwerk wordt veelal beoordeeld met een cijfer. In het PTA staat vermeld in hoeverre deze cijfers meetellen voor het eindgemiddelde in klas 4-mavo en welke toetsen herkanst mogen worden en hoeveel herkansingsmogelijkheden er zijn.

Het examenreglement en het PTA-programma van mavo-3 en mavo-4 zijn te vinden op onze website. Tijdens de informatieavond van leerjaar 3 aan het begin van schooljaar worden alle ouders en leerlingen hierover geïnformeerd en wordt het PTA-boekje ook uitgereikt. De behaalde cijfers worden vastgelegd in Somtoday.

Schoolexamens havo/vwo vanaf leerjaar 4

In leerjaar 4 treedt er ook een Programma voor Toetsing en Afsluiting (PTA) in werking voor de leerlingen die de havo- of vwo-examenroute volgen. Dit programma is nog in ontwikkeling.

9. Ondersteuning en begeleiding

De mentor, de spil van de leerlingbegeleiding

Elke leerling heeft een persoonlijke mentor. Dit is één van de leraren waar de leerling les van heeft en die tevens onderdeel uitmaakt van het verantwoordelijk (onderwijs)kernteam waar de stamgroep van de leerling onder valt. De mentor is de spil in de begeleiding van de leerling en ziet toe op het welzijn van de leerling, de voortgang en de studie-aanpak en voert ook de (mini) Kiim-gesprekken. Hij is de verbinding in de driehoek leerling-ouders-school; de centrale persoon bij wie leerlingen en ouders terecht kunnen!

De mentor staat er niet alleen voor

De mentor is wel de spil binnen de leerlingenbegeleiding, maar het is de verantwoordelijkheid van het gehele (onderwijs)kernteam en de begeleidende vakdocenten.

Vakdocent

De vakdocent staat klaar om vragen van leerling te beantwoorden en hem extra te begeleiden met het verwerken van de lesstof tijdens de reguliere lessen. Hij neemt contact op met de mentor als hij merkt dat een leerling niet mee kan komen of als hij andere signalen opvangt die erop wijzen dat er iets aan de hand is.

(Onderwijs)kernteam en de leerlingenbespreking

De mentor maakt onderdeel uit van een (onderwijs)kernteam dat verantwoordelijk is voor de totale ontwikkeling van de leerling. Wanneer de mentor, of een van de andere teamleden, zich zorgen maakt over de ontwikkeling van een leerling brengt hij (via de mentor) de leerling in tijdens de twee wekelijkse leerlingenbespreking. Het team bespreekt gezamenlijk wat de onderwijsbehoefte van de leerling is en formuleert handelingsadviezen voor alle lesgevende docenten; welke ondersteuning heeft deze leerling nodig tijdens het onderwijsleerproces?

Ondersteuningscoördinator (OC-er)

Tijdens de leerlingenbespreking kan het (onderwijs)kernteam gebruik maken van de deskundigheid van de ondersteuningscoördinator. De OC-er adviseert rond het omgaan met verschillen. Tevens coördineert de ondersteuningscoördinator de eventuele extra ondersteuning en begeleiding die buiten de reguliere lessen plaatsvindt. Denk aan NT2 begeleiding, huiswerkbegeleiding e.d.

Onze aanvullende begeleidings- en ondersteuningsstructuur

Het kan voorkomen dat het (onderwijs)kernteam er niet uitkomt of na meerdere leerlingenbesprekingen en interventies toch handelingsverleggen blijft, dan wel dat aanvullende ondersteuning en begeleiding gewenst is. De mentor en ondersteuningscoördinator kunnen dan interne of externe hulp inroepen van gespecialiseerde leerlingbegeleiders, zoals gedragswetenschappers, schoolmaatschappelijk werker, de schoolarts/ schoolverpleegkundige, jongerenwerker of de leerplichtambtenaar. Uiteraard worden de ouders in dit proces meegenomen. Zij worden over de wenselijkheid en noodzaak hiervan geïnformeerd. Het bespreken met externe deskundigen van buiten de school vindt altijd plaats met toestemming van de ouders.

- *Staffunctionaris onderwijs en ondersteuning OGMF*

De staffunctionaris onderwijs en ondersteuning van OGMF stimuleert en adviseert in het kader van passend onderwijs over de ontwikkeling van de leerlingbegeleiding en -ondersteuning binnen heel OGMF. Daarnaast ondersteunt en adviseert zij de ondersteuningscoördinatoren op de verschillende scholen bij specifieke casussen.

- *Gedragswetenschapper (orthopedagoog)*

Binnen OGMF zijn gedragswetenschappers in dienst die ingeschakeld kunnen worden bij zeer specifieke problemen die te maken hebben met leer- en/of gedragsproblematiek. De gedragswetenschappers kunnen ook gericht verwijzen voor nader onderzoek of begeleiding buiten de school.

- *Consultatieteam van het samenwerkingsverband*

Het samenwerkingsverband (zie ook hoofdstuk passend onderwijs) heeft een consultatieteam ingericht met als doel de scholen te ondersteunen en tegelijkertijd te professionaliseren in het realiseren van passende onderwijsarrangementen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

- **Ondersteuningsteam**

In het ondersteuningsteam zitten diverse functionarissen van de school, externe deskundigen en begeleiders uit de zorg en hulpverlening rond de tafel. Mentoren kunnen via de ondersteuningscoördinatoren, en met toestemming van de ouders, een leerling in het ondersteuningsteam bespreken. Het gaat veelal om leerlingen die wij met onze interne begeleidingmogelijkheden niet verder kunnen helpen of waarvoor wij advies nodig hebben, voor verdere begeleiding van specialisten op bepaalde vlakken. Verdere gesprekken tussen betrokkenen vinden plaats in een multidisciplinair overleg (MDO), waarbij ouders altijd betrokken worden.

Plan van Aanpak (PvA) of OntwikkelingsPerspectief Plan (OPP)

Voor sommige leerlingen is de extra ondersteuning binnen het reguliere aanbod onvoldoende en is extra hulp noodzakelijk. Voor deze leerlingen wordt een zogenaamd Plan van Aanpak (PvA) of OntwikkelingsPerspectief Plan (OPP) opgesteld. In deze plannen wordt beschreven wat we samen met de ouders en leerling willen bereiken en welke extra ondersteuning de leerling wordt geboden. Dit varieert per leerling.

Verwijsindex en Meldcode huislijk geweld

Het kan voorkomen dat er gedurende de schoolloopbaan van een kind zorgen ontstaan. Bijvoorbeeld zorgen over het sociaal welbevinden, het gedrag op school, in de buurt of thuis of over de woon- en leefomstandigheden. Indien er zorgen zijn, bespreken we die binnen onze interne ondersteuningsstructuur én natuurlijk ook met de ouders. Wanneer het een zogenaamd "opgroei-risico" betreft zullen we de leerling ook in de zogenaamde Verwijsindex plaatsen.

De Verwijsindex is een digitaal contactstelsel en maakt onderdeel uit van de Jeugdwet. Onze organisatie is aangesloten bij de Verwijsindex Friesland (ViF). Door de Verwijsindex zijn we in staat om sneller in contact te komen met eventuele overige professionele betrokkenen en als het nodig is de hulp beter op elkaar af te stemmen. Uitgangspunt blijft dat we de ouder altijd als eerste betrekken wanneer wij als school zorgen hebben over een kind. In de Verwijsindex worden alleen algemene gegevens vermeld: naam, geboortedatum en Burgerservicenummer (BSN). De reden van signalering wordt niet opgenomen.

Wanneer twee of meer professionals van verschillende organisaties een signaal afgeven is er sprake van een match. Zo'n match houdt in: bij dit kind zijn verschillende ondersteuners betrokken. Die ondersteuners krijgen elkaars contactgegevens en nemen contact met elkaar op. De bedoeling is dat ze de ondersteuning afstemmen en dat één van hen het voortouw neemt. Onderwijs is daarbij als laatste aan de beurt. Bureau Jeugdzorg en Centrum Jeugd en Gezin staan hoog op de ranglijst. Het idee achter de Verwijsindex is: één kind, één gezin, één plan. Met de scholen voor voortgezet onderwijs in Friesland zijn afspraken gemaakt over de meldcriteria voor het onderwijs.

Op de site <https://www.multisignaal.nl> staat veel informatie over de meldcriteria zoals deze worden toegepast.

Verdere informatie <https://verwijsindexfryslan.nl>

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Als school kunnen we te maken krijgen met leerlingen die het slachtoffer zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling. Dat brengt altijd schrik en zorg met zich mee. Daarom maakt onze school gebruik van de "Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling". Vanaf 1 juli 2013 zijn alle beroepskrachten in het onderwijs, de zorg en de hulpverlening wettelijk verplicht deze meldcode te gebruiken bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Op de website kunt u meer informatie vinden over de meldcode:

<https://sevenwolden.nl/downloads/>.

Centrum Jeugd en Gezin

Onder het motto 'voorkomen is beter dan genezen' participeert locatie Buitenbaan inclusief Kiim in het project 'Centrum Jeugd en Gezin in de school', een initiatief van de gemeente Heerenveen. Dit is een samenwerking tussen de school en een aantal instellingen op het terrein van hulpverlening en zorg. Onder de noemer 'Jongerenwerkers In De School' (JIDS) -, zijn een aantal dagdelen in de week de preventiemedewerkers van het CJG-team op de schoollocatie aanwezig om de vroegtijdige signalering te versterken en laagdrempelig te kunnen ondersteunen.

Ons preventief en remediërend aanbod

De lessen vormen de kern van ons onderwijs. Maar om het welzijn van de leerlingen en hun kans op succes te bevorderen, organiseren wij verscheidene preventieve en remediërende activiteiten ter begeleiding en ondersteuning van de leerlingen. Het onderstaande schema bevat een samenvattend overzicht van de verschillende begeleidings- en ondersteuningsactiviteiten die we bieden.

Preventief: voorkomen van problemen	Remediërend: helpen bij problemen
Gericht op alle leerlingen	Gericht op individuele/ groepjes leerlingen tijdens of na schooltijd
Ondersteuning voor de leerling op het gebied van:	Ondersteuningstijd voor extra instructie binnen het reguliere aanbod tijdens o.a. Bloktijd:
<ul style="list-style-type: none"> • Leer- en studievaardigheden; • Keuzebegeleiding (LOB) vanaf het 1^e leerjaar; 	<ul style="list-style-type: none"> - Rekenlessen; - Dyslexiebegeleiding.
<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning in taalvaardigheden; 	<ul style="list-style-type: none"> • Verlengde schooldag
<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning in rekenvaardigheden; 	<ul style="list-style-type: none"> • Extra ondersteuning:
<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor genotmiddelen tabak, alcohol en drugs; 	<ul style="list-style-type: none"> - Individuele studie- en huiswerkbegeleiding;
<ul style="list-style-type: none"> • Sociale veiligheid; 	<ul style="list-style-type: none"> - Hulp voor taalzwakke leerlingen;
<ul style="list-style-type: none"> • Sociale emotionele ontwikkeling; 	<ul style="list-style-type: none"> - Hulp voor rekenzwakke leerlingen;
<ul style="list-style-type: none"> • 7 essenties. 	<ul style="list-style-type: none"> - Begeleiding anderstalige leerlingen (NT2);
	<ul style="list-style-type: none"> - Bijlessen via leerling-tutores uit de bovenbouw (van Sevenwolden Campus);
	<ul style="list-style-type: none"> - Opvang van leerlingen die tijdens de les een onvoldoende werkhouding hebben;
	<ul style="list-style-type: none"> - Faalangstbegeleiding (afhankelijk van de vraag);
	<ul style="list-style-type: none"> - Inzet van interne en externe specialisten: gedragswetenschapper; schoolverpleegkundige/ schoolarts; vertrouwenspersoon; leerplichtambtenaar; jongerenwerker.

Dyslexie

In de meeste gevallen zijn leerlingen, die door een officiële instantie dyslectisch zijn bevonden, al eerder in hun schoolloopbaan begeleid. Op onze school is een dyslexie-coach. Deze ondersteunt de leerlingen en informeert hen en hun ouders over de (on)mogelijkheden op school. Dyslecten die dat willen, kunnen in ieder geval gebruik maken van Kurzweil of een vergelijkbaar programma.

Leerwegondersteunend onderwijs (LWOO)

KiiM heeft ook een LWOO-licentie. Aan leerlingen met een LWOO-indicatie kan extra begeleiding en ondersteuning worden geboden. Het leerwegondersteunend onderwijs, dat wordt afgekort tot LWOO, is bedoeld voor leerlingen die extra begeleiding behoeven in één van de leerwegen van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo).

Leerlingen in het LWOO hebben een LWOO-indicatie die door het samenwerkingsverband Zuidoost Friesland is afgegeven. Dat wil zeggen dat uit onderzoek blijkt dat zij voldoen aan bepaalde criteria die betrekking hebben op leerachterstand, IQ en sociaal-emotionele problematiek.

Begeleiding bij studiekeuze

Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding (LOB)

Onder meer vanwege de kanselijkheid is het belangrijk dat leerlingen zo vroeg mogelijk beginnen met nadenken over hun eigen toekomst. De leerlingen krijgen daarom informatie over en begeleiding bij hun keuzes voor hun verdere loopbaan, ook wel loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) genoemd. De basis van LOB ligt in de antwoorden op de vragen: Wie ben ik, wat kan ik?; Wat wil ik, wat drijft mij?; Welk soort werk past bij mij?; Wat wil ik worden?; Wie kan mij daarbij helpen?

LOB is op KiiM daarom geen apart vak waar je wekelijks even aan werkt. Nee, het maakt integraal onderdeel uit van ons onderwijsaanbod Wereldoriëntatie en pedagogische aanpak. Zo kennen we in de onderbouw het thema "De Wereld van werk" en in leerjaar 3 het thema "Werk, geluk en gezondheid". Daarbij staan in leerjaar 3 de eerste drie thema's geheel in het teken van de verschillende werkvelden en de profielen die de leerlingen kunnen kiezen: Zorg en welzijn, Natuur en techniek én Economie & maatschappij. De ontwikkeling die elke leerling hierbij doormaakt, is zichtbaar in de portfolio-functie van de digitale leeromgeving It's Learning. Tijdens de zogenaamde KiiM-gesprekken wordt deze ontwikkeling besproken en daarmee zijn de hierboven genoemde LOB-vragen drie keer per jaar onderwerp van gesprek.

OnStage en snuffelstages

In het kader van loopbaanoriëntatie en begeleiding gaan de leerlingen in alle leerjaren van de onderbouw een dag op snuffelstage. Ook gaan de leerlingen van leerjaar 1 en 2 voortgezet onderwijs jaarlijks naar het beroepenfeest van "On Stage", doen ze mee aan de Doe Dag en gaan op een korte meeloopstage bij een bedrijf of instelling. Voor meer informatie over 'On Stage': www.zuidfrieslandonstage.nl

Decanaat

Voor vragen betreffende de studieloopbaan of de profiel- en vakkenpakketkeuze zijn leerlingen en ouders altijd welkom op het decanaat.

De decaan heeft kennis van en heeft informatie over de verschillende opleidingsmogelijkheden. Deze ondersteunt de mentoren en leraren vanuit diens expertise bij het vormgeven van de LOB-activiteiten binnen Wereldoriëntatie. De decaan biedt ook specialistische hulp aan leerling en ouders in de vorm van individuele gesprekken en het organiseren van voorlichtingen. Je kunt bij de decaan terecht voor vragen rond:

- de sector-/profielkeuze en het vakkenpakket;
- de keuze voor een vervolgonderwijs na het behalen van het diploma; en
- de overstap van niveaus binnen het voortgezet onderwijs, bijvoorbeeld de doorstroming van mavo naar vmbo-basis/ kader.

10. Passend Onderwijs

Passend onderwijs is de naam voor de manier waarop sinds 1 augustus 2014 extra ondersteuning voor leerlingen wordt georganiseerd. Het doel van passend onderwijs zit in de naam: leerlingen onderwijs bieden dat bij ze past. Daarvoor krijgen leerlingen ondersteuning als het nodig is. Het is geen aparte schoolsoort. Passend onderwijs betekent dus dat alle leerlingen de begeleiding krijgen die zij nodig hebben om te kunnen leren. Als het kan op een 'gewone' school voor voortgezet onderwijs. En als het beter is op een school voor speciaal onderwijs. In dit hoofdstuk leest u er kort meer over.

Samenwerkingsverbanden

Scholen binnen een regio werken samen in een samenwerkingsverband. Samenwerkingsverbanden voeren een wettelijke opdracht uit: ze moeten zorgen voor een dekkend aanbod aan (onderwijs)ondersteuningsvoorzieningen in de regio, zodat elke leerling die ondersteuning nodig heeft die ook ontvangt. Elk schoolbestuur heeft hierin een eigen verantwoordelijkheid door middel van de zorgplicht. Ook heeft het samenwerkingsverband een informatiepunt voor ouders en leerlingen. Hier kunnen ouders en leerlingen terecht met hun vragen over passend onderwijs.

Samenwerkingsverband Zuidoost-Friesland

Onze school werkt samen met alle scholen voor (speciaal) voortgezet onderwijs in de regio Zuidoost Friesland binnen het Samenwerkingsverband Zuidoost-Friesland VO.

Als samenwerkingsverband willen we graag dat alle kinderen in onze regio een diploma/certificaat behalen dat past bij hun uitstroomperspectief. De schoolbesturen van de verschillende scholen zijn daar samen verantwoordelijk voor. Daarom proberen we binnen het samenwerkingsverband voor alle leerlingen een passend onderwijsaanbod te organiseren. Altijd in samenwerking met de leerling, ouders en school. Het onderwijsaanbod moet van voldoende kwaliteit zijn. Als het kan lokaal, dichtbij huis. Soms is het nodig een onderwijsvoorziening bovenlokaal (centraal) te organiseren binnen het samenwerkingsverband of buiten het samenwerkingsverband met externe partners.

Ondersteuningstoewijzing

Een van de taken van het samenwerkingsverband is het afgeven van indicaties voor het:

- praktijkonderwijs;
- leerwegondersteuning (LWOO);
- speciaal voortgezet onderwijs.

Een indicatie kan alleen worden aangevraagd door de school voor voortgezet onderwijs waar de leerling is aangemeld of ingeschreven staat. Bij de beoordeling van een aanvraag laat het samenwerkingsverband zich adviseren door twee onafhankelijke deskundigen.

Meer informatie hierover vindt u op de website van het samenwerkingsverband: swvzofriesland.nl

Zorgplicht

Met de invoering van de wet passend onderwijs hebben schoolbesturen zorgplicht. Dat betekent dat scholen verplicht zijn om een passende onderwijsplek te vinden voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. De zorgplicht geldt voor leerlingen die op school zitten en leerlingen die worden aangemeld. De school zoekt in overleg met de ouders een passende plek. Dit kan zijn:

- de eigen school;
- een andere gewone school als de school van keuze de benodigde hulp niet kan bieden;
- een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs.

Met de zorgplicht wil de overheid voorkomen dat kinderen van school naar school worden gestuurd.

Informatiepunt ouders en leerlingen (extern)

Bij het informatiepunt ouders en leerlingen kunnen ouders en leerlingen terecht met hun vragen over passend onderwijs. Hier kunnen ouders goede en onafhankelijke informatie krijgen over hun eigen rechten en plichten, de rechten en plichten van de school en het aanbod voor passend onderwijs in de regio Zuidoost Friesland.

Het informatiepunt is op werkdagen bereikbaar op het telefoonnummer 0512-799820. Ook kunt u een mail sturen naar info@swvzofriesland.nl of het contactformulier invullen.

Contact op school

Bij vragen over passend onderwijs kunt u ook contact opnemen met de ondersteuningscoördinator van de school (via het algemene telefoonnummer en mailadres van Kiim). Bij schoolbrede vragen kunt u contact opnemen met de stafmedewerker onderwijs en ondersteuning via het Servicebureau van Onderwijsgroep Midden-Friesland.

11. Leerplicht: verlof & verzuim

Ieder kind van 5 tot 18 jaar is leerplichtig: een kind moet naar school als er onderwijs wordt gegeven. Wij vinden het vanzelfsprekend dat leerlingen alle lessen volgen. Zij mogen nooit zomaar van school wegblijven. Regels rond naar school gaan en verlof zijn vastgelegd in de leerplichtwet.

Verlof

Soms kan een kind vanwege een geldige reden toch niet naar school. Hiervoor dient u verlof aan te vragen. Er bestaan twee soorten verlof die u kunt aanvragen voor uw kind. Het eerste is verlof vanwege het bezoek aan een arts of specialist. We vragen u om dit zoveel mogelijk buiten de lessen om te plannen, maar we snappen dat dit soms niet lukt. Dan gaat het vaak om een enkel lesuur of in het geval van een ziekenhuisbezoek om een dag. Het tweede soort verlof heet bijzonder verlof en kan van toepassing zijn als zich een bijzondere situatie voordoet.

Voorbeelden van zo'n bijzonder verlof zijn:

- vakantieverlof buiten schoolvakantie;
- een viering van een feest, vanwege godsdienst of levensovertuiging;
- een verhuizing van uw gezin;
- het bijwonen van een huwelijk van iemand uit uw gezin of familie;
- ernstige ziekte van iemand uit uw gezin of familie;
- overlijden van iemand uit uw gezin of familie;
- viering van 25-, 40- of 50-jarig ambtsjubileum en het 12½-, 25-, 40-, 50- of 60-jarig (huwelijks-) jubileum van iemand uit uw gezin of familie.

Verlofaanvraag indienen

Voor het aanvragen van bijzonder verlof dient u gebruik te maken van een formulier dat op de website van KiiM kunt downloaden. Voor het aanvragen van verlof vanwege een arts of specialistenbezoek dient u uw kind vooraf een briefje mee te geven.

Verzuim

Het verzuimbeleid KiiM staat vermeld op de website onder downloads. Het beleid beschrijft de wijze waarop de school handelt, met wie de school samenwerkt en waarom er op een bepaalde wijze wordt gehandeld met betrekking tot verzuim. De handelingen lopen van eenvoudige verzuimregistratie tot het inzetten van verzuimbegeleiding of een aanpassing in de wijze van het aanbieden van onderwijs. Onder verzuim verstaat de school geoorloofd verzuim (ziek, bezoek arts, specialist etc.) en ongeoorloofd verzuim (te laat komen, spijbelen, afwezigheid zonder geldige reden etc.). Verzuim wordt geregistreerd in het leerlingvolgsysteem (Somtoday). Zo houdt de school zicht op de verzuimfrequentie en de duur van het verzuim.

Als uw kind zonder geldige reden afwezig is, wordt dit gezien als 'ongeoorloofd verzuim'. De directeur is verplicht dit aan de leerplichtambtenaar te melden via het landelijke, digitale Verzuimloket van DUO. De leerplichtambtenaar beslist of een proces-verbaal wordt opgemaakt. Meer informatie over dit onderwerp is te vinden in het reglement 'Melding ongeoorloofd verzuim' op de website.

Meer informatie

Heeft u na het lezen van bovenstaande nog vragen, dan kunt u contact opnemen met de leerplichtambtenaar van de gemeente waarin de school gevestigd is.

Leerplichtambtenaar

Bij veel spijbelen of ernstige gedragsproblemen komt de leerplichtambtenaar in beeld. De leerplichtambtenaar zoekt met de leerling en de school naar een passende oplossing voor diens situatie. Leerplichtambtenaren zijn te bereiken via de gemeente. De gemeente Joure en Heerenveen staan hieronder vermeld:

- Gemeente Heerenveen: de heer J. Bosma (jbosma@heerenveen.nl)
- Gemeente De Fryske Marren: mevrouw R. Rengelink-Groen (r.rengelink@fryskemarren.nl)

12. Leerling- en ouderparticipatie

Hulp van ouders

We stellen betrokkenheid van ouders en verzorgers bij de school zeer op prijs. Naast het onderhouden van korte lijntjes tussen het (onderwijs)kernteam, de mentor in het bijzonder, en de ouders over de leerling, zijn we heel blij met de inzet van ouders bij excursies, projecten, schoolreizen en andere binnen- en buitenschoolse activiteiten. Wie hier meer over wil weten of hulp wil aanbieden, kan daarvoor het beste contact opnemen met mentor.

Meedenken en -praten

Leerlingenraad

Op KiiM vinden we het belangrijk dat leerlingen de kans krijgen om mee te praten en zo mogelijk mee te beslissen over zaken die hen aangaan. Te denken valt aan de gedragsafspraken, de inrichting van de ruimtes en de invulling van de onderwijstijd. Binnen de stamgroepen worden dit soort zaken dan ook regelmatig aan de orde gesteld, onder andere tijdens de kringgesprekken. Daarnaast functioneert binnen KiiM een leerlingenraad. Deze leerlingenraad treedt in overleg met de schoolleiding over groepsoverstijgende zaken. Tevens zijn leerlingen vertegenwoordigd in de deelraad (DR) van OSG Sevenwolden, locatie Buitenbaan en de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) van OGMF. Zie hieronder.

Ouderklankbordgroep

We willen ook de ouders en verzorgers graag nauw betrekken bij de ontwikkeling van de school. We hebben daarom ook een ouderklankbordgroep opgericht, die functioneert als gesprekspartner van de schoolleiding. Zo'n zes keer per jaar bespreken zij gezamenlijk wat er speelt op school en aan welke nieuwe ontwikkelingen gewerkt wordt. Ook organiseert de ouderklankbordgroep jaarlijks een themaouderavond over een onderwerp rond opvoeding en de pubertijd. Let wel, de ouderklankbordgroep is geen besluitvormend orgaan, want daarvoor is er een oudergeleding in de deelraad.

Deelraad

Binnen elke locatie van Onderwijsgroep Midden-Friesland functioneert een eigen deelraad (DR). Deze is bevoegd tot het bespreken van alle schoolzaken. De deelraad bespreekt in ieder geval de beleidsvoorstellen van de locatieleiding, soms adviserend, soms met recht van instemming. De deelraad van de Buitenbaan bestaat uit vier medewerkers, twee ouders en twee leerlingen. Zij worden rechtstreeks door en uit de ouders, de leerlingen en het personeel gekozen. Binnen locatie Buitenbaan functioneert één deelraad, waarin zowel medewerkers, ouders en leerlingen van de Sevenwolden Campus als KiiM zitting hebben.

Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR)

Het hoogste beleidsorgaan binnen onze organisatie OGMF, waar ook ouders deel van uit kunnen maken, is de Medezeggenschapsraad, kortweg GMR. De GMR is bevoegd tot het bespreken van alle schoolzaken. De GMR bespreekt in ieder geval de beleidsvoorstellen van het College van Bestuur, soms adviserend, soms met recht van instemming. In de GMR is elke deelraad van iedere locatie vertegenwoordigd. Zie voor meer informatie de website van ogmf.nl en sevenwolden.

13. Contact met thuis

Voor het goed kunnen begeleiden van de leerlingen is een regelmatig en open contact tussen de ouders en mentor belangrijk. Zit uw kind niet goed in zijn vel of zijn er belemmerende factoren voor het functioneren op school, neem dan als ouder contact op met de mentor om dit kenbaar te maken, zodat hier rekening mee gehouden en/of op ingespeeld kan worden. Wacht hier niet mee!

Het juiste mailadres

Via Somtoday-mail houden wij de ouders op de hoogte. Het is van belang om in de gaten te houden of het emailadres dat wij als school van u ontvangen hebben correct is geregistreerd in Somtoday zodat het missen van belangrijke informatie kan worden voorkomen.

Ouderavonden

Aan het begin van het schooljaar organiseren we voor alle stamgroepen een ouderavond. Op deze ouderavond informeren wij u over het onderwijsaanbod en bieden we gelegenheid tot contact met de mentor en andere stamgroepleiders. Ouders ontvangen voor elke ouderavond een uitnodiging per mail.

Oudercontact

De mentor is het eerste aanspreekpunt voor leerlingen en ouders. Hij is te bereiken via het algemene telefoonnummer van de school. Vanwege lesverplichtingen is dit alleen mogelijk gedurende de pauzes en na 15.00 uur. Om die reden is het aan te bevelen eerst contact te leggen via de mail.

Het KiiM-gesprek

Minimaal drie keer per jaar vinden er zogenaamde KiiM-gesprekken plaats. Tijdens deze driehoeksgesprekken bespreekt de leerling zijn ontwikkeling met zijn ouders en de mentor. Zie ook Het rapporteren over de voortgang. De uitnodiging ontvangt u via de mail en verloopt via inschrijving.

Informatievoorziening gescheiden ouders

De informatievoorziening van de school betreffende het kind geldt voor beide ouders, ook als zij niet samenwonen. Uitgangspunt daarbij is de wettelijke verplichting zoals die in boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is vastgelegd. Bij gescheiden ouders hanteren wij het [protocol informatievoorziening gescheiden ouders](#).

(Thema)nieuwsbrief

Een paar keer per jaar afhankelijk van het aantal thema's per leerjaar, brengen we een themanieuwsbrief uit. Hierin vertellen we kort met welke onderwerpen en vraagstukken we in de nieuwe themaperiode binnen Wereldoriëntatie aan de slag gaan. Daarnaast brengen we enkele keren in het schooljaar een algemene nieuwsbrief of informatiebrief uit. Daarmee houden we u op de hoogte van wat er zoals op school speelt. U ontvangt dergelijke berichten via de mail.

Website en Instagram

Op de website www.kiim.nl kunt u allerlei achtergrondinformatie vinden over het onderwijs op KiiM, waaronder ook deze schoolgids. Ook de verschillende protocollen die we als school en Onderwijsgroep Midden-Friesland hanteren treft u daaraan, net als de kalender.

KiiM heeft ook een instagramaccount waarmee we de leerlingen, ouders en andere geïnteresseerden berichten over interessante wetenswaardigheden rond ons onderwijs, zoals leuke lesactiviteiten die hebben plaatsgevonden binnen of buiten school.

14. Financiële zaken

In dit hoofdstuk 'Financiële zaken' wordt uitleg gegeven over de verschillende soorten schoolkosten: kosten voor school en kosten voor de ouders. In onderstaande infographic geven wij de verschillende categorieën schematisch weer, waarna we de categorieën nader toelichten. De in categorieën 3 en 4 genoemde bijdragen worden jaarlijks voorafgaand aan het schooljaar vastgesteld met instemming van de deelraad en GMR.

ER ZIJN VIER SOORTEN SCHOOLKOSTEN	
 <p>CATEGORIE 1 Kosten voor school</p>	<p>Het gaat om lesmateriaal dat een leerling in een specifiek jaar nodig heeft, waaronder: • leerboeken • werkboeken • projectboeken en tabellenboeken • BINAS • examentrainingen en examenbundels • eigen leermateriaal van de school en bijbehorende cd's en dvd's en gelicentieerd digitaal lesmateriaal</p>
 <p>CATEGORIE 2 Kosten voor ouders</p>	<p>Het gaat hierbij om kosten voor voorgeschreven persoonsgebonden materiaal dat langer dan een jaar mee gaat, waaronder: • atlas • woordenboek • agenda • rekenmachine • schrift, multomap, pennen en dergelijke • gereedschap • sportkleding • praktijkkleding</p>
 <p>CATEGORIE 3 Scholen kunnen ouders vragen een laptop of tablet aan te schaffen. Als ouders dit niet doen, moet de school voor een volwaardig alternatief zorgen</p>	<p>Het gaat hierbij om elektronische informatiedragers, waaronder: laptop/tablet</p>
 <p>CATEGORIE 4 Scholen kunnen ouders een vrijwillige ouderbijdrage vragen voor extra activiteiten. Als ouders deze bijdrage niet voldoen, dan mag de school een leerling niet uitsluiten van deelname en ook geen alternatief bieden. De kosten voor activiteiten binnen het verplichte programma moeten door de school worden betaald.</p>	<p>Het gaat hierbij om extra activiteiten buiten het verplichte onderwijsprogramma, georganiseerd door het bevoegd gezag, waaronder: • excursies • introductiekamp • kerstviering • bijles, huiswerkbegeleiding en examentraining • langdurige extra-curriculaire activiteiten zoals tweetalig onderwijs</p>

Categorie 1 Gratis schoolboeken en lesmateriaal

Wij ontvangen van de overheid een vergoeding voor schoolboeken en lesmateriaal die noodzakelijk zijn voor het volgen van het onderwijsprogramma. Deze schoolboeken en dit lesmateriaal worden gratis ter beschikking gesteld aan leerlingen. Dit is geregeld in artikel 6 van de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) en ook voor het basisonderwijs is het materiaal gratis.

De boeken en het lesmateriaal voor de Kiim-leerlingen die staan ingeschreven in het basisonderwijs regelt de school. Vanaf leerjaar 1 voortgezet onderwijs bestellen de ouders zelf de gratis boeken.

Er is een overeenkomst gesloten rondom de levering van boeken met de firma Van Dijk. De ouders krijgen van deze leverancier informatie over gebruikersvoorwaarden, bestellen en leveren.

Kosteloos door de school aan leerlingen te verstrekken:

- Leerboeken werkboeken
- projectboeken en tabellenboeken
- leermiddelen voor keuzevakken en extra vakken BINAS
- examentrainingen en examenbundels
- eigen leermateriaal van school en bijbehorende cd's en dvd's licentiekosten van digitaal leermateriaal
- (meerdaagse) excursies binnen het voorgeschreven onderwijsprogramma

Categorie 2 Materialen en gereedschappen

Voor sommige lesmaterialen, zoals bijvoorbeeld een woordenboek, ontvangt de school geen financiële bijdrage van de overheid. De gedachte hierachter is dat het gaat om lesmateriaal dat langer dan een jaar meegaat, door meer gezinsleden kan worden gebruikt en (door het zelf aan te schaffen) eigendom wordt van de leerling. Deze materialen en gereedschappen moeten zelf door de ouders of leerling worden aangeschaft.

ALGEMENE MATERIALEN, DOOR DE LEERLING AAN TE SCHAFFEN

- stevige schoeltas
- rekenmachine (eenvoudige wetenschappelijke calculator)
- passer, geodriehoek, liniaal
- schriften en ringbanden (23rings inclusief lijntjes-, teken- en ruitjespapier)
- woordenboeken
- kleurpotloden, schaar, lijm
- sportkleding

Binnen deze categorie biedt Onderwijsgroep Midden-Friesland ouders in sommige gevallen de mogelijkheid de benodigde materialen te bestellen bij een leverancier waar afspraken mee gemaakt zijn. Dit is niet verplicht.

Net als op 'gewone' basisscholen is het verwerkingsmateriaal voor de leerlingen in groep 7 & 8 kosteloos.

Categorie 3 Devices

Op onze locatie wordt gebruik gemaakt van iPads. Wij bieden de mogelijkheid om deze iPads via school aan te schaffen. Hoe dit in zijn werk gaat, is beschreven in een folder die op school verkrijgbaar is. Indien u geen iPad wilt of kunt aanschaffen dan zorgen wij voor een iPad voor uw zoon of dochter tijdens de lessen.

Categorie 4 Vrijwillige ouderbijdrage voor extra activiteiten

OGMF heeft in deze categorie een onderscheid gemaakt in een algemeen vrijwillige ouderbijdrage en een specifieke vrijwillige ouderbijdrage. Het verzoek om een ouderbijdrage heeft een vrijwillig karakter. Het niet betalen van de ouderbijdrage leidt niet tot uitsluiting van deelname aan activiteiten die wij organiseren of programmaonderdelen die wij aanbieden.

Algemeen vrijwillige ouderbijdrage

De algemeen vrijwillige ouderbijdrage voor het schooljaar 2023-2024 voor alle scholen van OGMF is vastgesteld op €35,-.

Bij instroom of vertrek van een leerling gedurende het schooljaar wordt naar rato een algemeen vrijwillige bijdrage gevraagd of terugbetaald.

In het geval dat de sleutel van het kluisje zoekraakt, worden er kosten in rekening gebracht van € 15,-. Dit betreffen de werkelijke kosten die de school maakt voor vervanging.

Specifieke vrijwillige ouderbijdrage

Onder de specifieke vrijwillige ouderbijdrage vallen de kosten voor excursies, schoolreizen en andere activiteiten welke niet onder het verplichte onderwijsprogramma vallen en waarvoor de school geen bekostiging ontvangt van de overheid. Hieronder staan de vastgestelde bedragen voor het schooljaar 2023-2024.

Specifieke vrijwillige ouderbijdrage

• Alle leerjaren	Excursies en inhuur sprekers i.h.k.v. WO-thema's	€	55,00
• Onderbouw	Meerdaags schoolkamp Zeilen	€	90,00
• Middenbouw	Eendaagse schoolreis	€	50,00

Inning kosten

Wij werken met een digitaal facturatiesysteem genaamd 'WIS collect'. Via dit programma kunt u de facturen gemakkelijk en veilig betalen met iDEAL of een overboeking. Sommige facturen kunnen ook in termijnen betaald worden. Meer weten? <https://www.wis.nl/ouders>.

Voor het betalen van de algemeen vrijwillige ouderbijdragen ontvangt u aan het begin van het schooljaar een e-mail met een link. Door op de link te klikken komt u terecht op de beveiligde online bestel- en betaalomgeving van Onderwijsgroep Midden-Friesland. Daarnaast ontvangt u

later in het schooljaar een e-mail met een link vanwege het betalen van de kosten voor de specifieke vrijwillige ouderbijdragen voor bovengenoemde activiteiten.

Stichting Leergeld

Ouders met minimale financiële middelen kunnen een beroep doen op de lokale Stichting Leergeld indien zij de schoolkosten van hun kind niet kunnen betalen. Meer informatie en de contactgegevens van Stichting Leergeld vindt u op de website: www.leergeld.nl.

15. Werken aan kwaliteit

KiiM werkt voortdurend aan de kwaliteit van het onderwijs. De resultaten daarvan zijn niet altijd in cijfers uit te drukken. Dat komt doordat we, zeker bij KiiM, leerlingen meer meegeven dan alleen kennis. KiiM leert leerlingen actief en verantwoordelijk te zijn en zichzelf staande te houden in de maatschappij. Doordat onze school pas is gestart zijn er nog geen cijfers beschikbaar.

Scholen op de kaart

Om inzichtelijker te maken hoe scholen presteren, ook ten opzichte van elkaar en het landelijk gemiddelde, is het project Vensters voor Verantwoording ontstaan. Dit project heet nu "Scholen op de kaart". Scholen in Nederland kunnen aan de hand van 20 vastgestelde indicatoren (bijvoorbeeld op het gebied van prestaties, tevredenheid en sfeer) online aangeven hoe ze scoren. Hier komen ook de gegevens van KiiM te staan (<https://scholenopdekaart.nl/middelbare-scholen/heerenveen/2601/sevenwolden-buitenbaan/>). Omdat KiiM een gezamenlijk Brinnummer (scholenummer) heeft met Sevenwolden Campus onderbouw geven de huidige cijfers niet een goed beeld van onze school. De cijfers zijn immers een weergave van beide scholen opgeteld.

Vroegtijdig schoolverlaters

KiiM is in 2022 gestart en over onze school is nog niet veel data beschikbaar. Afgelopen schooljaar hadden wij evenwel geen vroegtijdig schoolverlaters (leerlingen die vroegtijdig en zonder diploma onze school hebben verlaten).

Een veilige school

Periodiek meten wij het gevoel van veiligheid onder medewerkers en leerlingen bij ons op school. We willen een veilige school zijn voor onze leerlingen en medewerkers.

Inspectie

Ieder jaar beoordeelt de Inspectie van het Onderwijs alle scholen in Nederland. De resultaten daarvan kunt u vinden op www.owinsp.nl.

Geslaagdenpercentages

In het schooljaar 2024-2025 hebben we onze eerste lichting examenkandidaten. Vanaf dan zullen we ook de geslaagdenpercentages delen.

16. Hoe word je KiiM-leerling?

Aanmelden

U kunt leerlingen voor de leerjaren van het voortgezet onderwijs aanmelden via het aanmeldingsformulier. De leerkracht van groep 8 of de directeur van de basisschool vult deze samen met u in en stuurt ze naar ons op.

Leerlingen die zich aanmelden voor groep 7 of 8 van het basisonderwijs doen dit altijd in overleg en via de eigen basisschool.

Procedure

Voor het aanmelden en toelaten geldt de Procedure aanmelding, toelating en inschrijving van Onderwijsgroep Midden-Friesland. Daarnaast geldt in het bijzonder de [Anmelding en toelatingsprocedure KiiM](#).

Voor alle aanmeldingen geldt als belangrijke voorwaarde voor plaatsing dat ouders en leerlingen achter het concept van de school staan. Het voeren van een eerste KiiM-gesprek maakt daarom ook onderdeel uit van de intakeprocedure.

KiiM past bij leerlingen:

1. die nieuwsgierig zijn en onderzoekend en ontdekkend willen leren;
2. die willen leren het "zelf te doen" en hier inspanning voor willen leveren;
3. die regie willen (leren) nemen over hun eigen leerproces;
4. die willen leren van en met elkaar;
5. die de wereld in samenhang willen (leren) beschouwen, thematisch en projectmatig willen werken;
6. die graag onderdeel zijn en willen bijdragen aan een hechte groep die elkaar helpt en ondersteunt tijdens het samen in gesprek zijn, werken, spelen en vieren;
7. die niet alleen een diploma willen halen, maar ook willen leren goed presenteren, plannen, creëren, samenwerken, ondernemen, verantwoorden en reflecteren; de 7 essentiële competenties;
8. die nog willen groeien alvorens een nadere keuze te maken voor een schoolsoort/ onderwijsniveau;
9. die op 10-jarige leertijd een andere cognitieve en/of school-emotionele uitdaging willen.

Specifieke ondersteuningsbehoeften

Voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte onderzoeken we - binnen de daarvoor wettelijk gestelde termijnen (6 + 4 weken na aanmelding) - of we kunnen voorzien in die behoefte. Wanneer de inschatting is dat dit mogelijk is, vindt toelating en plaatsing plaats en wordt veelal een speciaal ondersteuningsaanbod afgesproken. Wanneer we denken niet in voldoende mate te kunnen voorzien in de specifieke onderwijsbehoefte, dan gaan we samen met de ouders op zoek naar een passende plek op een andere school.

Waar ingeschreven?

De leerlingen van KiiM in de basisschoolleeftijd worden, afhankelijk van de basisschool waar de leerling vanuit instroomt, ingeschreven bij één van de volgende basisscholen in Heerenveen:

- cbs De Burcht van cbo Meilân
- obs Route 0513 van Ambion
- De Buitenkans van Stichting De Buitenkans

De leerlingen van KiiM in de voortgezet onderwijsleeftijd worden ingeschreven bij Onderwijsgroep Midden-Friesland. Het aanneme en toelatingsbeleid van dit schoolbestuur is dan ook van toepassing.

Leerwegondersteuning (lwoo)

Om in aanmerking te komen voor lwoo moet een leerling aan bepaalde voorwaarden voldoen. Via een aparte intakeprocedure kijken we of dat het geval is. Zo nodig vinden er extra onderzoeken plaats.

17. Praktische informatie in alfabetische volgorde

Boekenpakket en leer- en hulpmiddelen

Boekenpakket Firma Van Dijk

De boeken en leermaterialen voor de leerlingen van groep 7 en 8 basisonderwijs worden door de school geregeld. Vanaf leerjaar 1 voortgezet onderwijs dienen de ouders de enkele boeken die we gebruiken zelf gratis te bestellen. Met betrekking tot de te gebruiken boeken is een overeenkomst gesloten met de firma Van Dijk, een bedrijf dat gespecialiseerd is in boekenverhuur. Na bestelling worden de boeken gratis thuisbezorgd. Aan het eind van het schooljaar worden de ouders geïnformeerd over de gang van zaken m.b.t. het inleveren van het oude boekenpakket op school. Zie ook: Categorie 1 Gratis schoolboeken en lesmateriaal.

Bibliotheek

Met ingang van het schooljaar 2023-2024 hebben we op locatie Buitenbaan weer een bibliotheek op school. Leerlingen kunnen met hun schoolpas boeken lenen om op school of thuis te lezen. Omdat het uitleensysteem gekoppeld is aan die van de openbare bibliotheek Mar en Fean kunnen via school ook daar boeken gereserveerd worden. Zo proberen we het lezen van boeken te stimuleren.

Naast het hebben van een goed ingerichte bibliotheek, nemen we als school elk jaar met alle leerjaren deel aan een landelijke campagne gericht op leesbevordering; samen met de klas worden dan verschillende boeken gelezen, of komt er een schrijver op school om zijn/ haar boek te bespreken.

Fotografie, film en privacy

Schoolfotograaf

Ieder schooljaar maakt de schoolfotograaf van alle leerlingen een (pas)foto. De foto's worden gebruikt voor de schooladministratie. Het moment dat de schoolfotograaf langskomt wordt vooraf aan de leerling kenbaar gemaakt.

Fotografie en film voor publiciteitsdoeleinden

Ieder schooljaar komt ook de fotograaf langs om foto's te maken voor publiciteitsdoeleinden. Ook worden er op andere momenten regelmatig foto's en filmpjes gemaakt voor bijvoorbeeld onze website of voor foldermateriaal. Op het aanmeldingsformulier en via Somtoday vragen wij u om toestemming. U kunt uw keuze altijd wijzigen.

Film voor intern gebruik

Vanwege de professionalisering van onze medewerkers maken wij soms filmopnamen tijdens de lessen. De beelden zijn uitsluitend bedoeld voor intern gebruik en we informeren u hierover vooraf.

Gaderobe en kluisjes

Er is beperkt toezicht op de eigendommen door cameraregistratie. Alle leerlingen van KiiM krijgen daarom een kluisje toegewezen om kostbare voorwerpen in op te bergen, o.a. de mobiele telefoon. Raakt de leerling de kluissleutel kwijt, dan kan bij de conciërge een nieuwe sleutel à € 15,- gekocht worden. Wanneer de sleutel na vertrek aan het einde van de schoolloopbaan niet wordt ingeleverd, is eenzelfde bedrag verschuldigd. Wellicht ten overvloede vragen wij u als ouders uw kind erop te wijzen dat het verstandig is om zo weinig mogelijk waardevolle voorwerpen mee naar school te nemen.

Inspectie

De inspectie van het onderwijs houdt toezicht op het onderwijs. Mocht u vragen hebben dan kunt u contact opnemen met Informatie Rijksoverheid via telefoonnummer 1400 (bereikbaar op werkdagen tussen 8.00 en 20.00 uur). Voor aanvullende informatie kunt u kijken op www.onderwijsinspectie.nl.

Klachtenregeling en vertrouwenskwesaties

Is er aanleiding tot een klacht, probeer dan eerst op de gebruikelijke manier tot een oplossing te komen. Dat wil zeggen: zoek contact met de persoon zelf die de klacht betreft. Lukt het niet om samen tot een bevredigende oplossing te komen, dan is de mentor de meest voor de hand liggende

contactpersoon of de leerlingencoördinator. Indien noodzakelijk is de volgende stap naar de directeur.

Wanneer u zich niet met de uitspraak kunt verenigen, kunt u in beroep gaan bij de voorzitter van het College van Bestuur (CvB). De voorzitter van het CvB zal dan met u in gesprek gaan om te kijken of er een oplossing gevonden kan worden. Tenslotte is er de mogelijkheid om de landelijke klachtencommissie waarbij de school is aangesloten, te benaderen.

Interne en externe vertrouwenspersoon

Alle locaties beschikken over een interne vertrouwenspersoon. Onze docenten, leerlingen en hun ouders kunnen een beroep doen op de interne vertrouwenspersoon bij ongewenst gedrag (discriminatie, (seksuele) intimidatie, agressie en geweld & pesten). De interne vertrouwenspersoon is voor leerlingen en ouders het eerste aanspreekpunt en kan eventueel doorverwijzen naar de externe vertrouwenspersoon.

De interne vertrouwenspersonen zijn:

- Mevrouw Eda Ay (eay@ogmf.nl)
- Mevrouw Yanula Hooijer (yhooijer@ogmf.nl)

Ook is er een externe vertrouwenspersoon. Dit is Marjolein de Raad. Zij is bereikbaar via T 06-14427765 E m.de.raad@ziggo.nl.

It's Learning

It's Learning is dé digitale leeromgeving van de leerlingen. Zij vinden daar de planners, de leerdoelen, de linken naar het lesmateriaal, de inleverdata van (eind)opdrachten én wanneer eventuele (formatieve) metingen plaatsvinden. Daarbij is het de plek waar de leerlingen hun werk inleveren en waar zij de feedback van de leraren ontvangen. Daarmee is het ook het digitale portfolio van de leerling, waarin de eigen ontwikkeling zichtbaar is. Via het ouderportaal hebben ook de ouders inzage in deze leeromgeving.

Leefregels en omgangsvormen

Als school kennen we in beginsel maar één leefregel en die luidt:

“We dragen allemaal bij aan een schone, gezonde school, waarin iedereen zich veilig voelt en iedereen respectvol met elkaar en elkaars spullen omgaat.”

Onder deze leefregel liggen algemene waarden en normen en omgangsregels als:

- We houden de school netjes;
- We gedragen ons zo dat iedereen zich prettig en veilig voelt;
- We hanteren respectvol taalgebruik;
- We accepteren elkaar;
- We storen niemand;
- We zijn ons ervan bewust dat we op school zijn; we zijn gericht op leren, staan open voor nieuwe dingen, willen van fouten leren, zetten ons in en komen voorbereid op school.

Praktische huisregels:

- Fietsen worden op slot in de daarvoor bedoelde rekken en binnen de afgetekende vakken geplaatst. Leerlingen mogen zich niet in de fietsenstalling ophouden.
- Leerlingen bergen hun jassen/petten op in hun kluisje of hangen deze aan de kapstok. Ook de mobiele telefoon worden opgeborgen in het kluisje!
- De trap achter wordt alleen in noodgevallen gebruikt.
- Leerlingen mogen alleen met reden en schriftelijke toestemming gebruik maken van de lift. Het zgn. liftbriefje kan de leerling bij de conciërge halen.
- Leerlingen mogen vanaf 8.30 uur in de kantine (chillen) of aan het werk op het leerplein.
- Waterdrinken mag in de lokalen. Al het andere eten en drinken vindt plaats in de kantine of buiten.
- Toiletgebruik vindt plaats om de instructiemomenten heen.
- Tijdens Bloktijd mag je om je af te sluiten muziek via oortjes luisteren.
- Er mag geen VPN-netwerk op de iPad/ telefoon geïnstalleerd zijn of gebruikt worden om problemen met het netwerk te voorkomen.

Niet toegestaan:

- Roken in de school en op het terrein van de school; wij zijn een rookvrije school!
- Het in bezit hebben, gebruiken of beschikbaar stellen van alcoholische drank(en) en energiedrankjes.

- Het in bezit hebben, beschikbaar stellen of verhandelen van drugs.
- Het in bezit hebben, gebruiken of beschikbaar stellen van wapens en vuurwerk.
- Tijdens alle activiteiten onder verantwoordelijkheid van OGMF geldt een alcoholverbod. Dit geldt ook voor activiteiten die buiten de school plaatsvinden zoals reizen en excursies.

Leerlingenpas

Aan het begin van ieder schooljaar komt de schoolfotograaf op de locatie langs. Aan de leerlingen wordt tegen betaling een set foto's aangeboden met vrijblijvende afname.

Alle leerlingen worden zowel persoonlijk als in groepsverband gefotografeerd, zodat de school gebruik kan maken van een specifiek servicepakket. Tevens wordt een leerlingenpasje gemaakt, dat noodzakelijk is voor het lenen van materialen zoals laptops, bibliotheekboeken, tafeltennis materiaal en basketballen, maar ook voor deelname aan schoolfeesten e.d.. Verlies van dit pasje brengt kosten met zich mee.

Reglement ICT-middelen en sociale media

Alle leerlingen, medewerkers en andere betrokkenen bij de school, worden geacht bij gebruik van ict en sociale media zich te houden aan het [Reglement ICT-middelen en sociale media](#).

Schoolorganisatie

(Onderwijs)kernteams

De schoolorganisatie van KiiM is - in lijn met de visie - ingericht volgens het model van de teamgecentreerde arbeidsorganisatie (TAO). Concreet betekent dit dat rond een groep leerlingen een klein hecht (onderwijs)kernteam van leraren geformeerd is, die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de gehele ontwikkeling van alle leerlingen gedurende meerdere leerjaren. Om deze verantwoordelijkheid waar te kunnen maken heeft het (onderwijs)kernteam als collectief ruime bevoegdheden en veel eigen regelmogelijkheden, zodat snel op verstoringen of veranderingen gereageerd kan worden en professioneel maatwerk wordt geboden.

Elk (onderwijs)kernteam bestaat uit 3 tot 7 leden, is verantwoordelijk voor 2 t/m 4 stamgroepen - 50 tot 120 leerlingen - en functioneert rechtstreeks onder de directeur van de school.

In 2023-2024 functioneren binnen KiiM 2 (onderwijs)kernteams.

- Onderwijskernteam A is verantwoordelijk voor 4 stamgroepen, de stamgroepen A1 t/m A3 en C1.
- Onderwijskernteam B is verantwoordelijk voor 4 stamgroepen, de stamgroepen B1 t/m B3 en C2.

De leden van het team zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor alle leerlingen van de stamgroepen, maar hebben het mentorschap verdeeld; elk teamlid heeft een aantal mentorleerlingen onder zich waar hij de contactpersoon voor is. Zie ook De mentor, de spil van de leerlingbegeleiding.

Expertgroepen

Elke KiiM-leraar neemt daarnaast deel aan één of meerdere zogenaamde expertgroepen en/of (tijdelijke) ontwikkelgroepen, bijvoorbeeld de expertgroep Wereldoriëntatie of Cursus. Deze groepen worden geïnitieerd door het individuele (onderwijs)kernteam en/of de verschillende onderwijsteams gezamenlijk.

Binnen de school zijn er ook enkele leraren met speciale kennis en kunde. Zij ontzorgen de (onderwijs)kernteams bij het uitvoeren van hun taken en verantwoordelijkheden. Voorbeelden hiervan zijn onder andere de ondersteuningscoördinator (OC-er), die de onderwijsteams ondersteunt en adviseert bij het omgaan met de verschillen tussen de leerlingen én de decaan die adviseert en ondersteunt bij het vormgeven van de loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB). De leerlingcoördinatoren komen de leerlingen regelmatig tegen. Zij zijn de spil in het web voor allerlei (praktische) zaken. Voor diverse administratieve taken, het maken van het rooster, het beheer van het gebouw én ook diverse onderwijs gerelateerde taken, zoals het houden van toezicht en het begeleiden van kleine groepjes of individuele leerlingen is een team van onderwijsondersteunend personeel (OOP) aanwezig, waaronder conciërges en een onderwijsassistent.

Vakanties en vrije dagen

Jaaragenda

De actuele jaarplanning van KiiM is te vinden op de website van de school (www.kiim.nl). Eventuele wijzigingen gedurende het schooljaar worden hier ook in bijgehouden.

Vakanties en roostervrije dagen

Het schooljaar 2023-2024 begint voor de leerlingen op woensdag 6 september 2023. De locatie bericht de leerlingen over het programma van de eerste schooldagen.

De schoolvakanties en vrije dagen voor 2023-2024 zijn als volgt:

- Herfstvakantie 21 oktober t/m 29 oktober
- Kerstvakantie 23 december t/m 7 januari
- Voorjaarsvakantie 17 februari t/m 25 februari
- Goede vrijdag 29 maart
- Tweede Paasdag 1 april
- Meivakantie 27 april t/m 12 mei
- Koningsdag 27 april (in de meivakantie)
- Bevrijdingsdag 5 mei (in de meivakantie)
- Hemelvaart 9 mei (in de meivakantie)
- Dag na Hemelvaart 10 mei (in de meivakantie)
- Tweede Pinksterdag 20 mei
- Zomervakantie 20 juli t/m 1 september

Naast de vakanties zijn er ook 7 studiedagen en 5 ontwikkeldagen. Tijdens de studiedagen hebben de leerlingen vrij. Op de ontwikkeldagen werkt het team aan de verdere ontwikkeling van het onderwijs. Op deze dagen vervallen voor de leerlingen van het voortgezet onderwijs de reguliere lessen. Zij mogen wel naar school komen om zelfstandig aan het werk te gaan met opdrachten onder toezicht van een onderwijsassistent. Ook kunnen er met individuele leerlingen afspraken gemaakt worden om wel op school te komen.

Let wel, op de ontwikkeldagen gaan de leerlingen die ingeschreven staan bij het basisonderwijs wel gewoon naar school.

Studie- en ontwikkeldagen

- Maandag 4 september 2023 (leerlingen vrij)
- Dinsdag 5 september 2023 (leerlingen vrij)
- Woensdag 11 oktober 2023*
- Maandag 11 december 2023*
- Maandag 8 januari 2024 (leerlingen vrij)
- Dinsdag 13 februari 2024*
- Donderdag 4 april 2024*
- Vrijdag 7 juni 2024*
- 16 t/m 18 juli 2024 (leerlingen vrij)
- Nog een studiedag in te plannen

*Ontwikkeldagen

Somtoday

Via het portaal Somtoday kunt u uw kind ziekmelden en registreren wij de absentie. Ook leggen wij belangrijke informatie over de leerlingen hierin vast, zoals gespreksaantekeningen van de Kiim-gesprekken en de toestemming voor het publiceren van bijvoorbeeld beeldmateriaal (AVG). Nieuwe ouders ontvangen aan het begin van het schooljaar inloggegevens voor Somtoday.

Schorsen en verwijderen

Wanneer er op school sprake is van ernstig ongewenst, grensoverschrijdend gedrag van een leerling treedt het protocol schorsen en verwijderen in werking. Dit protocol is te vinden op de website onder de knop 'downloads'.

Veiligheidsvoorzieningen

Op locatie Buitenbaan zijn voor Kiim en Sevenwolden Campus samen een paar belangrijke veiligheidsvoorzieningen getroffen:

- Eerste hulp: de receptie heeft een EHBO-kamer en verbanddoos.
- Daarnaast beschikt onze locatie over bedrijfshulpverleners (BHV'ers) en EHBO'ers die eenmaal per jaar een vereiste cursus volgen. Zij helpen bij ongelukjes, leggen pleisters en verbanden aan. Ze zorgen eventueel voor contact met ouders, arts of ziekenhuis. Bovendien hebben ze de controle over de veiligheid binnen school. Ook controleren zij regelmatig nooduitgangen en vluchtroutes.
- Er is een calamiteitenplan aanwezig. Tenminste twee keer per jaar wordt er een ontruimingsoefening gehouden om de werking in de praktijk te toetsen.

Verzekeringen en aansprakelijkheid

De school stelt zich niet aansprakelijk voor diefstal, vermissing of beschadiging van eigendommen tijdens lessen en pauzes. Ook niet tijdens activiteiten zoals een schoolfeest, sportdag of schoolreis. Leerlingen moeten dus geen waardevolle spullen onbeheerd achterlaten. Op school kunnen waardevolle voorwerpen worden opgeborgen in het kluisje van de leerling. Met name tijdens de lessen lichamelijke opvoeding wordt het dringende advies gegeven waardevolle voorwerpen in het kluisje op te bergen en deze in ieder geval niet in de jas aan de kapstok of in de kledkamer achter te laten.

We adviseren gedupeerden in bovengenoemde gevallen aangifte te doen bij de politie. We willen wel graag een melding op school ontvangen. Diefstal wordt door de schoolleiding gezien als een ernstig vergrijp.

Verzekeringen en aansprakelijkheid

- De school heeft een gezamenlijke collectieve ongevallenverzekering voor leerlingen afgesloten.
- De school is niet aansprakelijk voor schade door vermissing, vernieling, diefstal enz..
- De school heeft een collectieve reisverzekering - géén annuleringsverzekering! - afgesloten voor alle leerlingen bij één- of meerdaagse (vak)excursies, schoolreizen, e.d. Deze verzekering is geldig in binnen- en buitenland.
- Bij vernieling kan een bedrag in rekening worden gebracht bij ouders.

Ziek- en betermelden

Wanneer een leerling ziek is, dient dit door de ouders voor schooltijd (uiterlijk 9:00 uur) gemeld te worden via een telefoontje naar de receptie (tel. 0513 - 644960) of via Somtoday. Leerlingen die na enkele dagen weer beter zijn, dienen door de ouder telefonisch of via een briefje ook weer beter gemeld te worden. Dit is niet alleen noodzakelijk om de ziekmelding administratief af te sluiten, maar is ook om te voorkomen dat een leerling zonder dat ouders of school het opmerken ongeoorloofd afwezig is.

Wanneer een leerling ziek wordt onder schooltijd meldt hij dat bij de leerlingencoördinator en de receptie/ conciërge. Er zal, voordat de leerling naar huis wordt gezonden, contact met de ouders worden gezocht. Ouders worden verzocht bij thuiskomst van de leerling de school te bellen. We willen er zeker van zijn dat een leerling op een veilige manier is thuis gekomen.

Afkortingenlijst

In deze schoolgids worden verschillende afkortingen gebruikt. Hieronder kunt u terugvinden waar deze afkortingen voor staan.

AVO	Algemeen Vormend Onderwijs
Bao	Basisonderwijs
BB	Buitenbaan
CvB	College van Bestuur
DR	Deelraad
ELO	Elektronische Leeromgeving
FS	Fedde Schurer
GGD	Geestelijke Gezondheidsdiensten
GMR	Gemeenschappelijke MedezeggenschapsRaad
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
JIDS	Jongerenwerkers in de school
K&C	Kunst en Cultuur
Lio-er	Leraar in opleiding (eindfase)
LOB	LoopbaanOriëntatie en Begeleiding
LPA	Leerplichtambtenaar
LWOO	Leerwegondersteunend onderwijs
M&M	Mens en Maatschappij
M&N	Mens en Natuur
OC-er	Ondersteuningscoördinator
OGMF	Onderwijs Groep Midden-Friesland
OPP	OntwikkelingsPerspectief Plan
PO	Passend Onderwijs
PTA	Programma van Toetsing en Afsluiting
PvA	Plan van Aanpak
SMW	School Maatschappelijk Werk
SVL	SchoolVragenLijst
TAO	TeamGerichte ArbeidsOrganisatie
TLV	Toelaatbaarheidsverklaring
ViF	Verwijsindex Friesland
vmbo	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
WeO	Wereldoriëntatie

Contact

Adresgegevens

ADRES:
Buitenbaan 5
8441 HB HEERENVEEN

TELEFOON:
06 - 27 87 31 97
0513 – 644960 (voor ziekmeldingen)

E-MAIL:
kiim@ogmf.nl INTERNET: www.kiim.nl

Servicebureau Onderwijsgroep Midden-Friesland (voor administratieve zaken)

Bezoekadres:
Ds. Kingweg 1
8446 KZ Heerenveen

Colofon

De schoolgids van KiiM is bedoeld voor alle ouders van (aankomende) KiiM-leerlingen.

Aan deze schoolgids kunnen geen rechten worden ontleend.
www.kiim.nl

Bijlage 1 – vakkenpakketten

MAVO vakkenpakketten

MAVO				
Profiel	Zorg en welzijn	Economie	Techniek	Landbouw
Gemeenschappelijk deel	Nederlands Engels Maatschappijleer LO CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer LO CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer LO CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer LO CKV
Verplichte vakken binnen profiel	Geschiedenis Biologie	Economie Duits	Wiskunde NaSk 1	Wiskunde
Vrije deel (kies 2, kies 3 indien hierna havo) (Landbouw: kies 3, kies 4 indien hierna havo)	Wiskunde Duits Economie Kunst beeldend óf Aardrijkskunde	Wiskunde Geschiedenis Biologie óf Frans Kunst beeldend óf Aardrijkskunde	Nask 2 óf Economie Biologie óf Frans Kunst beeldend óf Aardrijkskunde	Nask 1 Nask 2 óf Economie Biologie óf Frans Kunst beeldend óf Aardrijkskunde

HAVO vakkenpakketten

HAVO				
Profiel	Cultuur & Maatschappij	Economie & Maatschappij	Natuur & Gezondheid	Natuur & Techniek
Gemeenschappelijk deel	Nederlands Engels Maatschappijleer LO CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer LO CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer LO CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer LO CKV
Verplichte vakken binnen profiel	Geschiedenis Frans óf Duits	Geschiedenis Wiskunde A Economie	Scheikunde Biologie Wiskunde A of B	Wiskunde B Natuurkunde Scheikunde
Vrije deel (kies 2) (CM: kies 3)	Duits Wiskunde A Economie Biologie óf Frans Kunst beeldend óf Aardrijkskunde	Duits Biologie óf Frans Kunst beeldend óf Aardrijkskunde	Duits Natuurkunde óf Geschiedenis Kunst beeldend óf Aardrijkskunde	Duits Biologie óf Frans Kunst beeldend óf Aardrijkskunde

VWO vakkenpakketten

VWO				
Profiel	Cultuur & Maatschappij	Economie & Maatschappij	Natuur & Gezondheid	Natuur & Techniek
Gemeenschappelijk deel	Nederlands Engels Maatschappijleer LO CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer LO CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer LO CKV	Nederlands Engels Maatschappijleer LO CKV
Moderne vreemde taal	Duits	Duits	Duits	Duits
Verplichte vakken binnen profiel	Geschiedenis Wiskunde A Economie	Geschiedenis Wiskunde A Economie	Scheikunde Biologie Wiskunde A of B	Wiskunde B Natuurkunde Scheikunde
Vrije deel (kies 2)	Biologie óf Frans Kunst beeldend óf Aardrijkskunde	Biologie óf Frans Kunst beeldend óf Aardrijkskunde	Natuurkunde óf Geschiedenis Kunst beeldend óf Aardrijkskunde	Biologie óf Frans Kunst beeldend óf Aardrijkskunde